

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH W GMINIE
ZARZECZE
NA LATA 2013-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Spis treści

_Toc343601744

Wstęp.....	3
Rozdział I CHARAKTERYSTYKA GMINY ZARZECZE	5
1. Położenie geograficzne	5
2. Demografia	8
3. Zasoby gminy.....	11
Rozdział II ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ZARZECZU.....	17
1. Pomoc społeczna	17
1.1 Cel pomocy społecznej.....	17
1.2 Zadania pomocy społecznej	17
1.3 Diagnoza problemów społecznych.....	20
2. Wspieranie rodziny i pieczy zastępczej	35
3. Przemoc w rodzinie	37
4. Alkoholizm i narkomania	40
5. Świadczenia rodzinne.....	43
6. Dodatki mieszkaniowe	45
7. Stypendia szkolne	46
8. Podsumowanie części diagnostycznej- grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach zabezpieczenia społecznego	47
ROZDZIAŁ III PROJEKTY I PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ZARZECZU.....	48
1. Projekt systemowy pt. Czas na aktywność w gminie Zarzecze	48
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Zarzecze na lata 2011-2013	49
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	49
4. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii	50
5. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012-2014	51
6. Punkt Interwencji Kryzysowej	51
7. Bank Rzeczy Używanych.....	52
8. Inne formy pomocy.....	52
ROZDZIAŁ IV ANALIZA SWOT.....	54

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

1. Analiza SWOT	54
ROZDZIAŁ V MISJA GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W ZARZECZU	56
1. Obszar strategiczny - Osoby i rodziny dotknięte bezrobociem	56
2. Obszar strategiczny - Pomoc na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny	58
3. Obszar strategiczny - Pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin	59
4. Obszar strategiczny - Działania na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	60
5. Obszar strategiczny - Działania na rzecz osób w podeszłym wieku	61
Monitoring i ewaluacja	62
Podsumowanie	63
Źródła finansowania Strategii	64
Podstawy prawne opracowania strategii	65

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Wstęp

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną (zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki), a także konieczność wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga profesjonalnego i systemowego diagnozowania problemów społecznych w skali gminy.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Gminy Zarzecze została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zarzeczu uzyskane w toku bieżącej jego działalności, dane z Urzędu Gminy, instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem.

Pogłębiające się zjawisko ubóstwa rodzin, związane z bezrobociem, problemy egzystencji osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, niedostatek materialny rodzin szczególnie wielodzietnych, uzależnienie i przemoc w rodzinie to trudne problemy społeczne, które stoją do rozwiązania przed władzami samorządowymi oraz instytucjami pomocy społecznej na poziomie lokalnym.

Rozwiązanie istotnych problemów społecznych jest działaniem trudnym i długofalowym, dlatego też celowe jest strategiczne podejście do zagadnień ze sfery polityki społecznej, również na poziomie lokalnym. Realizacja tego procesu zawarta jest w „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych” będącej drogowskazem działania władz samorządowych i innych instytucji sfery pomocy społecznej. Wskazanie strategicznych kierunków działania poprzedzone jest wnikliwą analizą problemów społecznych występujących w gminie Zarzecze. Zintegrowane podejście do problemów sfery społecznej zaprezentowane w przedmiotowej strategii, pozwala na przyjęcie nowych rozwiązań w celu ograniczenia niekorzystnych zjawisk. Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracy z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w gminie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, policja oraz urząd pracy. W ujęciu strategicznym pomoc społeczna w gminie Zarzecze to nie tylko udzielanie wsparcia materialnego a przede wszystkim szeroko rozumiana praca socjalna, nastawiona na: wzmocnienie postaw aktywnych, stworzenie systemu wsparcia psychologicznego, poradnictwa prawnego, wdrożenie modelu pomocy w oparciu o kontakt socjalny oraz ścisła współpraca i powiązanie działań instytucji

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

i organizacji pozarządowych w wypracowaniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi.

Strategia zawiera cele i ich rozwiązania, w stopniu stwarzającym podstawy do formułowania kierunków działania.

Rozdział I
CHARAKTERYSTYKA GMINY ZARZECZE

1. Położenie geograficzne

Gmina Zarzecze jest położona w środkowej części województwa podkarpackiego w granicach powiatu przeworskiego. Administracyjnie wchodzi w skład powiatu przeworskiego i województwa podkarpackiego. Zarzecze jest oddalone o 50 km od Rzeszowa (stolicy województwa), 9 km od Przeworska (siedziby powiatu) i 13 km od Jarosławia. Gmina Zarzecze graniczy od zachodu z gminą Kańczuga, od północy z gminą Przeworsk, od wschodu z gminą Pawłosiów, od południowego wschodu z gminą Roźwienica, a od południa z gminą Pruchnik.

Gmina Zarzecze jest gminą wiejską o powierzchni 4909 ha, czyli 49,09 km². W skład gminy wchodzi 9 miejscowości wiejskich, Kisielów, Roźniatów, Siennów, Pełnatycze, Zarzecze, Łapajówka, Żurawiczki, Maćkówka, Zalesie, które administracyjnie stanowią 10 sołectw. Wszystkie wioski gminy są miejscowościami typowo rolniczymi. W większości gospodarstw w Gminie Zarzecze produkcja rolna ma wciąż charakter wielokierunkowy i mało wyspecjalizowany. Głównymi kierunkami upraw są: zboża, buraki cukrowe, ziemniaki. W produkcji zwierzęcej prowadzony jest głównie chów bydła i trzody chlewnej. W miejscowości Siennów występują tradycje sadownicze. W środkowej części gminy usytuowana jest wioska Zarzecze, która odgrywa rolę centrum dla okolicznych wsi. Mają tam siedzibę władze gminy, obiekty administracji, filie banków. Na terenie gminy Zarzecze istnieje kilka zakładów produkcyjnych. Od dwudziestu lat w Zarzeczcu funkcjonuje firma GPR-GUMA PLASTIK RECYKLING- największy zakład w gminie przetwarzający odpady gumowe, w Roźniatowie z końcem 2011r. rozpoczęła działalność spółka REPLAS Recykling Plastics. Na środowisko korzystny wpływ ma dobrze rozwinięta infrastruktura komunalna; wszystkie sołectwa są zgazyfikowane, mają wodociągi i kanalizacje. W ostatnim 25-leciu zbudowano wiele mieszkań komunalnych (działa tu jedna z nielicznych na podkarpaciu wiejska spółdzielnia mieszkaniowa), nowoczesne szkoły i placówki kultury. Lokalne władze korzystając ze wsparcia Unii Europejskiej z powodzeniem prowadzą rewitalizację miejscowości. Dzięki temu wiele zabytkowych obiektów nabrało blasku i jest

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

prawdziwą atrakcją turystyczną Zarzecza. Oprócz zespołu pałacowo- parkowego warto zobaczyć w Zarzeczu ciekawy, neoromański kościół pod wezwaniem Św. Michała Archanioła.

Podział administracyjny gminy Zarzecze w roku 2011

L.p	Sołectwo	Pow.w ha	Ludność
1.	Kisielów	341	420
2.	Łapajówka	153	279
3.	Maćkówka	375	852
4.	Pełnatycze	516	713
6.	Rozniatów	540	674
7.	Siennów	778	1091
8.	Zalesie	275	399
9.	Zarzecze	433	1601
10.	Żurawiczki	677	1253
11.	Razem	4088	7264

Źródło: dane własne gminy

Jak przedstawia powyższa tabela największą powiechnię wśród sołectw gminy Zarzecze zajmuje miejscowość Siennów, z kolei najmniejszą powierzchnię zajmuje miejscowość Łapajówka. Z kolei biorąc pod uwagę liczebność mieszkańców sołectw wynika, że najbardziej zaludniona jest miejscowość Zarzecze.

Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo. Struktura gruntów przedstawia się następująco:

Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Zarzecze

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha			
	2010	%	2011	%
Grunty orne	3076	62,56	3073	62,50
łaki	520	10,58	520	10,58
pastwiska	423	8,60	421	8,56
lasy	14	0,28	14	0,28
sady	166	3,38	166	3,38
Razem użytki rolne	4199	85,40	4194	85,30
inne	718	14,60	723	14,70
Ogólna powierzchnia gruntów	4917	100	4917	100

Źródło: dane własne gminy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Charakterystyka gospodarstw rolnych

Grupy obszarowe użytków rolnych	Liczba gospodarstw indywidualnych	Powierzchnia w ha	
		Ogólna	Użytków rolnych
Ogółem	1712	4104	4104
Do 1 ha	360	129	129
1-5	1236	2239	2239
5-10	83	621	621
10-15	16	198	198
	1257	408	408
15 ha i więcej	17	509	509

Źródło: dane własne gminy

Z analizy powyższych tabel wynika że 62, 56 % ogólnej powierzchni gminy stanowią grunty orne, natomiast użytki zielone stanowią 19,18 % ogólnej powierzchni gminy. W gminie charakterystyczne jest rozdrobnienie gospodarstw rolnych dominują 1-5 hektarowe gospodarstwa co stanowi 97,02 % ogółu gospodarstw rolnych.

Stan podmiotów na dzień 31.12.2011r.

Branża	Ilość
budownictwo	18
handel	55
usługi	52
transport	11
transport osobowy	1
inne	22
razem	159

źródło: dane własne gminy

Powyższa tabela obrazuje stan podmiotów gospodarczych w gminie Zarzecze na dzień 31.12.2011r. Wynika z niej, że na terenie gminy Zarzecze zarejestrowanych ogółem było 159 podmiotów gospodarczych. Najwięcej – 64 to podmioty z branży hadlowej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

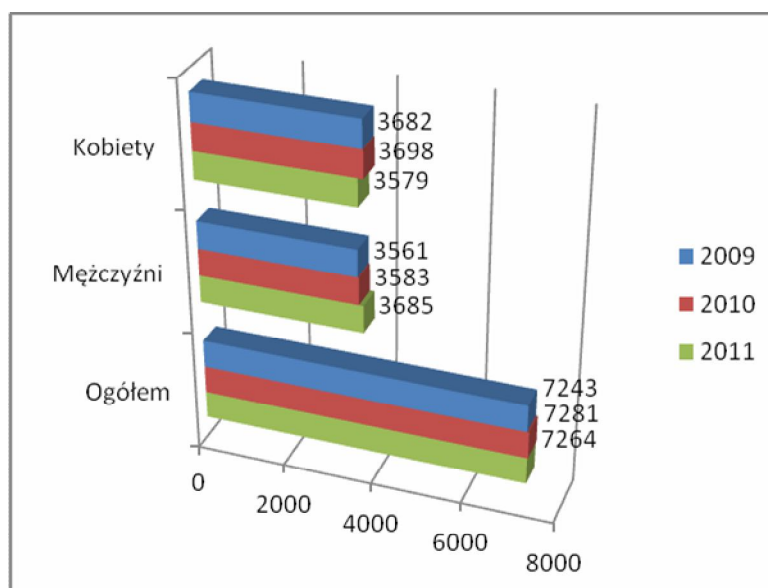
2. Demografia

Liczba ludności wpływa na gospodarkę w różny sposób. Przejawia się to w odmienności dróg rozwoju oraz rodzajów wytwarzanych i wymienianych dóbr w krajach i regionach o rzadkim i gęstym zaludnieniu, o niedoborach i nadwyżkach zasobów pracy. Jedną z głównych składowych kształtujących procesy rozwojowe w gminie są jej mieszkańcy. Na ich liczebność decydujący wpływ mają zarówno ruch naturalny jak i migracje związane głównie z poszukiwaniem pracy, a pośrednio polityka społeczno-gospodarcza władz gminnych.

Ludność Gminy Zarzecze w latach 2009-2011

Lata	Ludność		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2009	7243	3561	3682
2010	7281	3583	3698
2011	7264	3685	3579

źródło: sprawozdanie ewidencja ludności Urzędu Gminy

Wykres 1: Ludność Gminy Zarzecze w latach 2009-2011

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

W roku 2010 obszar gminy zamieszkiwało 7281 osób, a już na koniec 2011 roku liczba ludności wynosiła 7264. Przyczyną tego niekorzystnego zjawiska jest niski przyrost naturalny oraz migracje ludności w poszukiwaniu pracy.

Struktura przyrostu naturalnego i saldo migracji na terenie Gminy Zarzecze w latach 2009-2011

Lata	2009	2010	2011
Urodzenia	79	93	72
Zgony	62	72	60
Przyrost naturalny	+17	+21	+12
Zameldowania	52	54	53
Wymeldowania	76	37	78
Saldo migracji	-24	+17	-25

źródło: Ewidencja ludności Urzędu Gminy Zarzecze

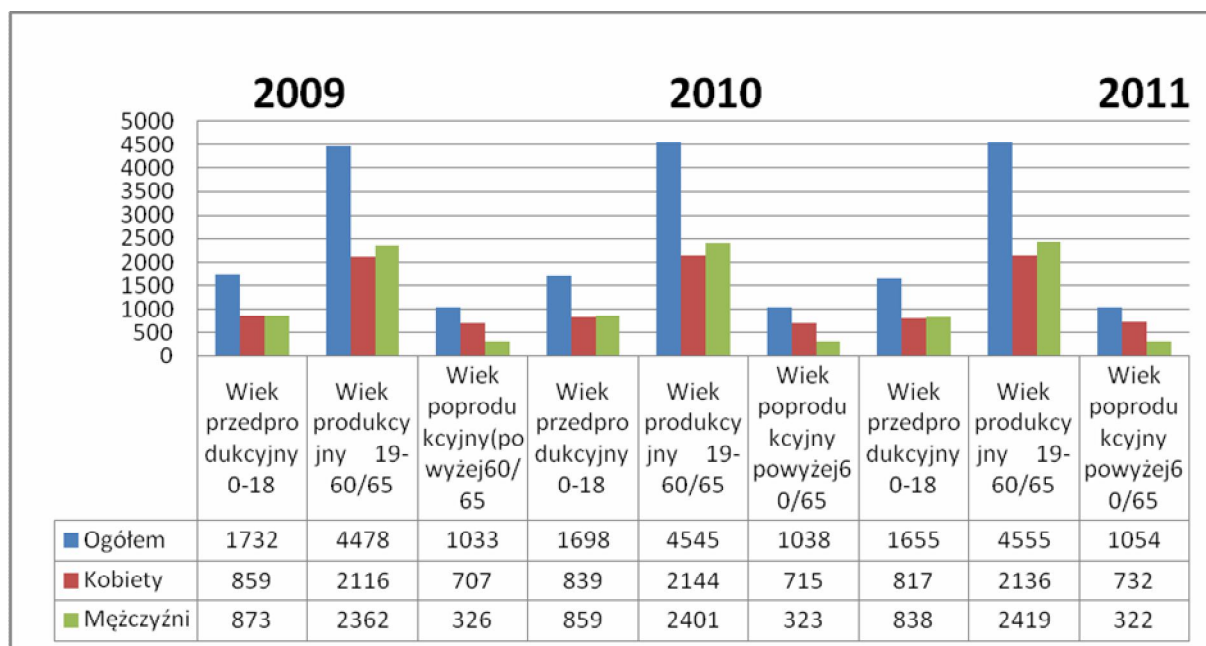
Struktura ludności według płci i wieku daje podstawę do określenia wielu społeczno-ekonomicznych konsekwencji tak na dziś, jak i na najbliższą oraz dalszą przyszłość. Określenie zapotrzebowania na miejsca w szkołach, nowe miejsca pracy czy też oszacowanie przyszłej liczby małżeństw są przykładami zagadnień pojawiających się w związku z tą strukturą.

Struktura ludności w latach 2009-2011

Grupa wiekowa	Gmina Zarzecze		
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Rok 2009			
Wiek przedprodukcyjny 0-18	1732	859	873
Wiek produkcyjny 19-60/65	4478	2116	2362
Wiek poprodukcyjny powyżej 60/65	1033	707	326
Rok 2010			
Wiek przedprodukcyjny 0-18	1698	839	859
Wiek produkcyjny 19-60/65	4545	2144	2401
Wiek poprodukcyjny powyżej 60/65	1038	715	323
Rok 2011			
Wiek przedprodukcyjny 0-18	1655	817	838
Wiek produkcyjny 19-60/65	4555	2136	2419
Wiek poprodukcyjny powyżej 60/65	1054	732	322

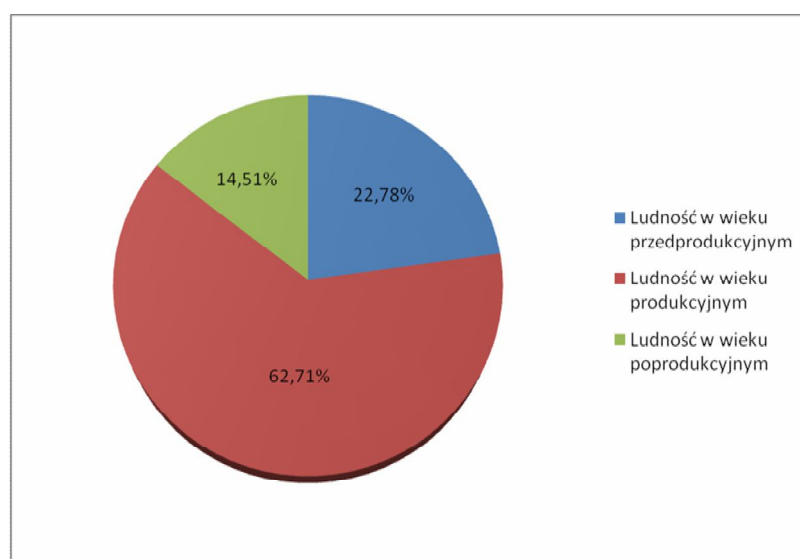
źródło: Ewidencja ludności Urzędu Gminy Zarzecze

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Wykres 2: Struktura ludności w latach 2009-2011

Na podstawie analizy danych przedstawionych powyżej w tabelach obserwuje się porównywalnie stałą liczbę mieszkańców Gminy Zarzecze. Wynika, że liczba mieszkańców na przestrzeni badanego okresu nie uległa większym wahaniom, co można postrzegać jako zjawisko pozytywne. W 2011r. ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 22,78 %, ludność w wieku produkcyjnym 62,71 %, a 14,51 % w wieku poprodukcyjnym. Niewielka jest przewaga liczby mężczyzn wśród mieszkańców gminy Zarzecze. Stanowią oni 50,73% ogółu ludności.

Wykres 3: Ludność mieszkańców gminy Zarzecze w roku 2011

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

3. Zasoby gminy

Na terenie gminy Zarzecze od 2007 roku funkcjonuje Centrum Kultury. Jego zadaniem jest organizowanie działalności kulturalnej na terenie gminy. Centrum Kultury usytuowane jest w Zabytkowym Pałacu w Zarzeczu. Na przestrzeni ostatnich lat Pałac został poddany gruntownemu remontowi. Po zakończonych pracach w Pałacu przyszedł czas na renowację parku. Według posiadanych informacji rewitalizacja przypałacowego parku kosztowała ponad 3,5 mln zł, z czego niemal 3 mln to dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Przeprowadzone prace objęły: remont stawu i wykonanie przyłączy, wykonanie zjazdu z drogi powiatowej w nawiązaniu do historycznego układu, zasilenie terenu parku w energię elektryczną, zagospodarowanie parku, rozbudowę i przebudowę budynku gospodarczego, budowę altany na wyspie, ogrodzenia, bram i furtek, dziewięć rabat kwiatowych, odbudowę trzech zniszczonych fontann oraz budowę przenośnej sceny z zadaszeniem. Rewitalizacja parku odmieniła jego wygląd – dzięki kolorowym rabatom, fontanom i altanie. Wyspa Miłości, gdzie można dopłynąć łódką, stała się miejscem przyjaznym dla wypoczywających.

Kulturalna działalność Centrum Kultury opiera się na organizacji konkursów plastycznych, konkursy z okazji świąt Bożego Narodzenia czy Wielkanocy, Przeglądu grup śpiewaczych, kolęd i pastorałek warsztatów dla zespołu mażorettek, Gminnego Świąta Plonów, a także zbiórkę pieniężną i koncert charytatywny w ramach Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Na terenie gminy Zarzecze działają cztery Zespoły Śpiewacze: z Maćkówki, Roźniatowa, Kisielowa i Łapajówki. Zespoły biorą udział w przeglądach, festynach i konkursach zdobywając nagrody i wyróżnienia. Opiekę nad zespołami sprawuje instruktor Centrum Kultury. Przy Centrum Kultury działa również Klub Emeryta i Rencisty. Centrum Kultury sprawuje także opiekę nad klubem środowiskowym 4H z Roźniatowa. Najmłodszym klubem działającym przy naszej instytucji jest klub brydża sportowego.

Na terenie Gminy Zarzecze nowy zasób stanowi Gminne Centrum Sportu i Rekreacji. Prace nad jego powstaniem trwały od 2006r. Głównym zakresem inwestycji było wykonanie pełnowymiarowego boiska do piłki nożnej o wymiarach 68x104 m, 6-cio torowej bieżni okólnej i prostej o nawierzchni poliuretanowej oraz kompleksu urządzeń lekkoatletycznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

(skocznia wzwyż, skocznia o tyczce, skocznia w dal, rzutnia dyskiem i młotem, rzutnia oszczepem, rzutnia kulą, dół z wodą do biegów na 3000 m z przeszkodami). W skład całego obiektu sportowego wchodzi również pawilon sportowy z zadaszoną widownią na 200 miejsc siedzących oraz pomieszczeniami higieniczno-sanitarnymi tj. szatnie, natryski, WC, pomieszczenie dla sędziów, świetlica, magazyn sprzętu sportowego; budynek sanitariatów publicznych przystosowany dla osób niepełnosprawnych; trybuny ziemne 3 i 5 rzędowe mieszczące 440 widzów; zestaw ogrodzeń wraz z bramą i furtkami; oświetlenie zewnętrzne terenu; wybrukowane ciągi pieszo-jezdne oraz przepompownia ścieków. Projekt współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 w wysokości 70 % zadania. Całkowity koszt robót ogólnobudowlanych wyniósł niespełna dwa miliony trzysta tysięcy złotych. Oficjalne zakończenie inwestycji i oddanie obiektu do użytkowania odbyło się 17.11.2011 r. w Zarzeczu.

Wśród nowych zasobów gminy Zarzecze znajduje się Nordic Walking Park „Zarzecki”. Nordick Waliking to propozycja dla ludzi, którzy lubią aktywnie wypoczywać. Spełnia on wiele funkcji od rekreacyjnej przed fitness na poziomie sportowym kończąc. W gminie Zarzecze wytyczono i oznakowano blisko 33 km trasy.

W Gminie Zarzecze działają instytucje i organizacje pozarządowe są to działające z wieloletnią tradycją jednostki OSP, kluby LZS i KGW. Na terenie Gminy Zarzecze funkcjonuje 9 oddziałów jednostek ochotniczej straży pożarnej w każdym z sołectw. Ich szczegółowe zadania oraz organizację określa własny statut.

W roku 2011 OSP Zarzecze 8 razy interweniowała do pożaru i 13 razy do innych miejscowych zagrożeń takich jak lokalne podtopienia i wypadki.

Interwencje OSP Zarzecze na terenie gminy Zarzecze

Lata	2011
Pożar	8
Miejscowe zagrożenie	13

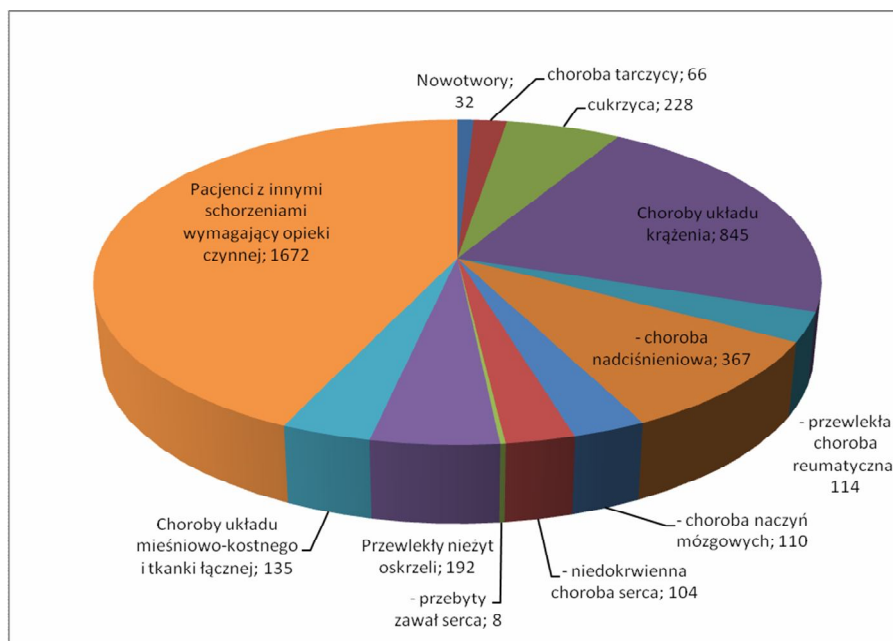
Źródło: UG Zarzecze

Na terenie gminy Zarzecze działają 2 ośrodki zdrowia które znajdują się w miejscowości Zarzecze oraz Żurawiczki. Ośrodek Zdrowia w Zarzeczu w swojej ofercie posiada gabinet internistyczny, pediatryczny, stomatologiczny oraz gabinet rehabilitacji. Z

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

kolei Ośrodek Zdrowia w Żurawiczkach posiada gabinet lekarza rodzinnego. W obu ośrodkach zdrowia pracują pielęgniarki zabiegowe, środowiskowe, położna. W roku 2011 Gmina Zarzecze przeprowadziła remont Ośrodków.

Według posiadanych danych mieszkańcy gminy Zarzecze borykają się z następującymi chorobami:

Wykres 4: Problemy zdrowotne mieszkańców gminy Zarzecze

Zgodnie z posiadanymi danymi z Ośrodków Zdrowia najwięcej chorób stanowią choroby układu krążenia, kolejne miejsce zajmują osoby chore na cukrzyce. Obserwuje się również dużą zachorowalność na przewlekły nieżyt oskrzeli.

Ważnym zapleczem gminy Zarzecze jest oświata. Na jej obszarze funkcjonuje w roku szkolnym 2012/2013:

- 7 oddziałów klas „0”, do których uczęszcza 66 dzieci,
- 6 szkół podstawowych, do których uczęszcza łącznie 486 dzieci,
- 2 gimnazja, w których uczy się 263 uczniów,
- 1 szkoła średnia, w której uczy się 235 uczniów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Liczba uczniów i oddziałów klas „0” w roku szkolnym 2012/2013

Lp.	Klasa, „0”	6 lat	5 lat	4 lat	ogółem	oddziały
1	Maćkówka	0	0	0	0	0
2	Pełnatycze	0	0	0	0	0
3	Rożniatów	0	0	0	0	0
4	Siennów	0	0	0	0	0
5	Żurawiczki	8	8	0	16	1
6	Zarzecze	31	19	0	50	2
7	Razem	39	27	0	66	3

Źródło: ZEAS w Zarzeczu

Ogółem do oddziałów klas „0” w roku szkolnym 2012/2013 uczęszcza 66 dzieci. Na terenie gminy Zarzecze od 1.09.2012r. funkcjonuje 10 niepublicznych punktów przedszkolnych, do których uczęszczają dzieci w wieku od 3 do 5 lat, w analizowanym roku 152 dzieci. Niepubliczne punkty przedszkolne są prowadzone przez Instytut Komeńskiego spółka z ograniczoną odpowiedzialnością ul.Flory 1/8, 00-585 Warszawa, Oddział Zarzecze 192, 37-205 Zarzecze.

Liczba uczniów i oddziałów w szkołach podstawowych w gminie Zarzecze w roku szkolnym 2012/2013

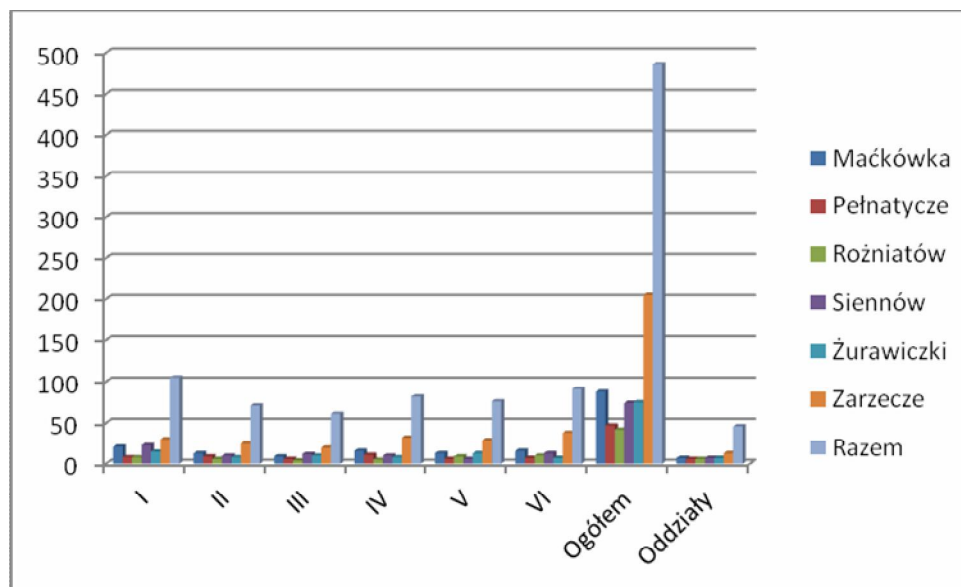
L.p	Szkoła podstawowa	Liczba uczniów w klasie						ogółem	Oddziały
		I	II	III	IV	V	VI		
1.	Maćkówka	21	13	9	16	13	16	88	7
2.	Pełnatycze	8	9	6	11	6	7	47	6
3.	Rożniatów	8	6	4	5	9	10	42	6
4.	Siennów	23	10	12	10	6	13	74	7
5.	Żurawiczki	15	8	10	8	13	7	75	7
6.	Zarzecze	30	25	20	32	29	38	205	13
	Razem	105	71	61	82	76	91	486	46

źródło: ZEAS w Zarzeczu

Dane zawarte w tabeli powyżej wskazują, że w roku szkolnym 2012/2013 do szkół podstawowych na terenie gminy Zarzecze uczęszcza 486 uczniów. Jednocześnie na podstawie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

danych w tabeli prognozuje się, że liczba uczniów podlegających obowiązkowi szkolnemu w kolejnych latach ulegnie zmniejszeniu. Zjawisko to związane jest z nasilającym się niżem demograficznym.

Wykres 5: Liczba uczniów i oddziałów w szkołach podstawowych w gminie Zarzecze w roku szkolnym 2012/2013

Liczba uczniów i oddziałów w Gimnazjach w Zarzeczu w roku szkolnym 2012/2013

L.p	Gimnazja	Liczba uczniów w klasie			Ogółem	Oddziały
		I	II	III		
1.	Zarzecze	60	60	69	189	10
2.	Żurawiczki	17	26	31	74	4
3.	Razem	77	86	100	263	14

źródło: ZEAS Zarzecze

W analizowanym roku szkolnym 2012/2013 do dwóch gimnazjów w gminie uczęszcza łącznie 263 uczniów. Gimnazjaliści w Zarzeczu stanowią 71,86 % ogólnej liczby uczniów gimnazjów w gminie Zarzecze.

Na terenie Gminy Zarzecze funkcjonuje jedna szkoła średnia tj. Zespół Szkół Rolniczych im. Wincentego Witosa. Łącznie do szkoły uczęszcza 235 uczniów. Młodzież uczy się w następujących typach szkół:

1. Technikum: zawód technik ekonomista, zawód technik informatyk, zawód technik żywienia i gospodarstwa domowego, zawód technik rolnik, zawód technik handlowiec, zawód hotelarstwa, zawód technik agrobiznesu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

2. Liceum Ogólnokształcące z innowacją pedagogiczną: edukacja policyjna, edukacja strażacka, edukacja teatralno-artystyczna

3. Technikum uzupełniające: zawód technik żywienia i gospodarstwa domowego,

4. Zasadnicza Szkoła Zawodowa : zawód kucharz małej gastronomii, zawód rolnik, zawód ogrodnik

Atutem szkoły jest możliwość zdobycia dodatkowych kwalifikacji tj. spawacz, operator wózka widłowego, możliwość odbywania praktyk zagranicznych, współpraca z uczelniami wyższymi regionu oraz instytucjami obsługującymi sektor rolniczy, żywnościowy i finansowy.

Rozdział II
**ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ GMINNY OŚRODEK
POMOCY SPOŁECZNEJ W ZARZECZU**

1. Pomoc społeczna

1.1 Cel pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją pomocy społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia zasoby i możliwości. Do głównych celów pomocy społecznej zalicza się:

- zapewnienie dochodu dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach,
- zapewnienie dochodu do wysokości interwencji socjalnej osobom o niskich dochodach wymagających okresowego wsparcia,
- zapewnienie pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej (w tym przemocą w rodzinie),
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- rozwijanie nowych form pomocy socjalnej adekwatnej do potrzeb.

1.2 Zadania pomocy społecznej

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej ma do spełnienia szereg zadań. Zgodnie z art. 15 tejże ustawy pomoc społeczna polega w szczególności na

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń
- 2) pracy socjalnej
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zaopatrzenie na świadczenia z pomocy społecznej
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb

Obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej w zakresie ustalonym ustawą. Gmina zobowiązana jest zgodnie z przepisami ustawy do wykonywania zadań pomocy społecznej, nie może odmówić pomocy osobie potrzebującej, mimo istniejącego obowiązku osób fizycznych lub osób prawnych do zaspakajania jej niezbędnych potrzeb życiowych.

Do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym należy:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka
2. sporządzanie oceny zasobów społecznych w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej
3. udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia
8. przyznawaniu zasiłków celowych w formie biletu kredytowego
9. opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z konieczności sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem
10. praca socjalna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych
13. dożywianie dzieci
14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańców gminy w tym domu
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej; w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych
20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Do zadań własnych gminy należy:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznania potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszedniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudziemcom
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki

1.3 Diagnoza problemów społecznych

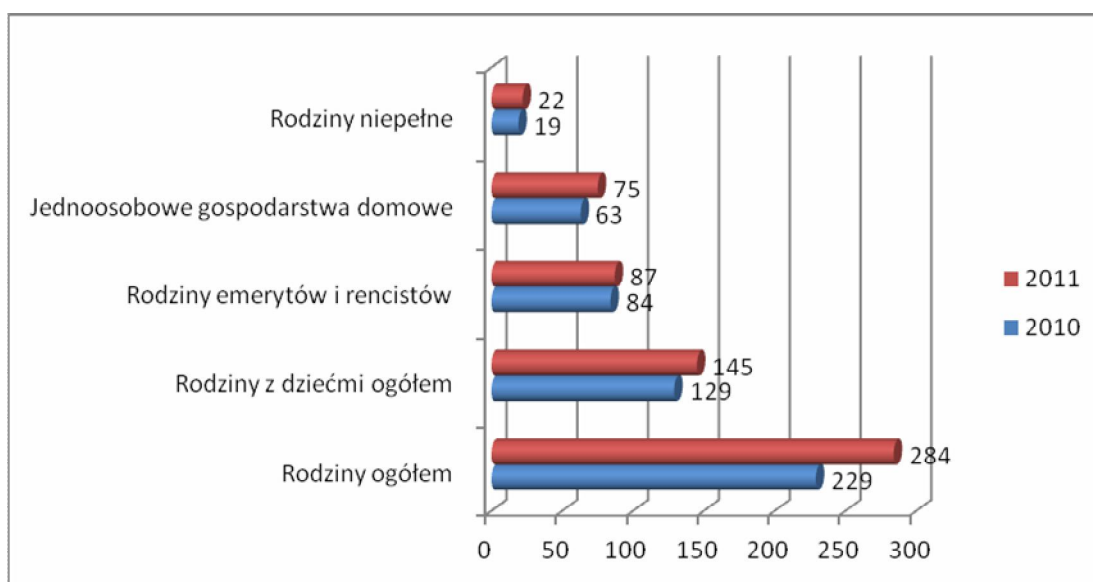
Ustawa o pomocy społecznej wymienia przesłanki materialno-prawne udzielania świadczeń z pomocy społecznej są nimi: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Liczba i struktura rodzin objętych pomocą na przestrzeni lat 2010 – 2011 r.

Lata	2010	2011
Rodziny ogółem	229	284
Rodziny z dziećmi ogółem	129	145
Rodziny emerytów i rencistów	84	87
Jednoosobowe gospodarstwa domowe	63	75
Rodziny niepełne	19	22

źródło: sprawozdanie GOPS w Zarzeczu

Wykres 6: Liczba i struktura rodzin objętych pomocą na przestrzeni lat 2010 – 2011 r.

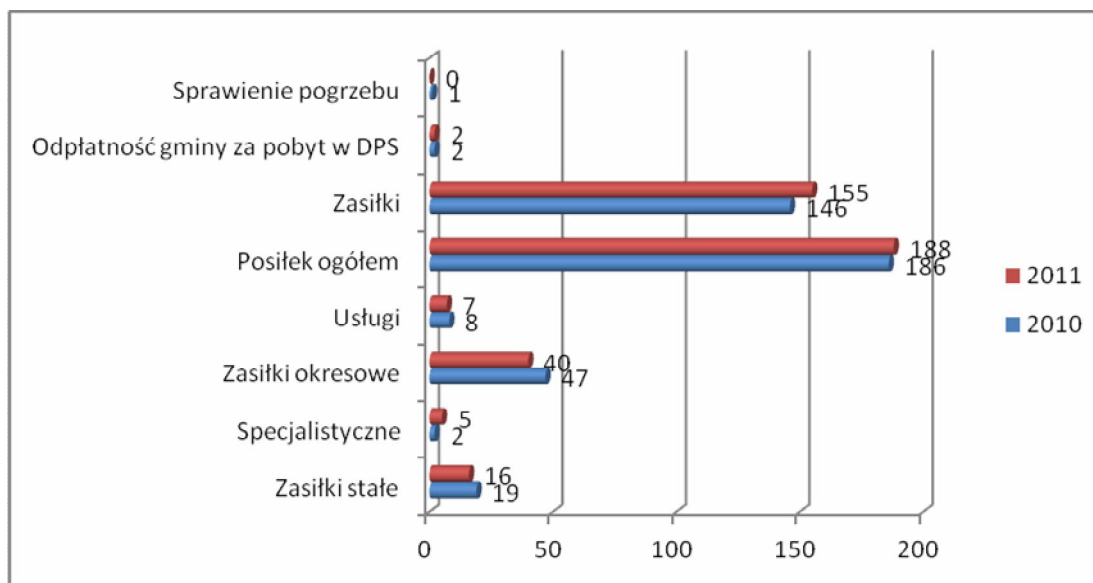
Powyższa tabela oraz wykres przedstawiają liczbę i strukturę rodzin objętych pomocą na przestrzeni lat 2010-2011. W roku 2011 objętych zostało pomocą 284 rodziny – w tym 984 to liczba osób w tych rodzinach co stanowi w stosunku do liczby ogółu mieszkańców gminy 13,55%. Analizując przedstawione dane wynika że w roku 2011 wzrosła o 12,4 % liczba rodzin objętych pomocą w stosunku do roku 2010. Największą liczbę rodzin objętych pomocą stanowią rodziny z dziećmi ogółem. W roku 2011 było ich 145 co stanowi 51,06 % do ogółu liczby rodzin objętych pomocą. Drugą pozycję zajmują rodziny emerytów i rencistów – w roku 2011 stanowią one 30,63% do ogółu liczby rodzin objętych pomocą.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Typ udzielanych świadczeń w latach 2010 – 2011 r.

Typ udzielonych świadczeń FORMY POMOCY	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	
	2010	2011
Zasiłki stałe	19	16
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2	5
Zasiłki okresowe	47	40
Usługi opiekuńcze - ogółem	8	7
Posiłek ogółem	186	188
Zasiłki celowe - ogółem	146	155
Odpłatność gminy za pobyt w DPS	2	2
Sprawienie pogrzebu	1	-

źródło: sprawozdania GOPS w Zarzeczu

Wykres 7: Typ udzielanych świadczeń w latach 2010 – 2011 r.

Biorąc pod uwagę typy udzielanych świadczeń z pomocy społecznej w roku 2011r. największą liczbę osób wsparto poprzez pomoc w formie posiłku ogółem tj. 188 osób co stanowi 19,11% do ogółu osób korzystających z pomocy. Drugą najczęściej udzieloną formą pomocy był zasiłek celowy tj. 155 osób co stanowi 15,79% do ogółu osób korzystających z pomocy w analizowanym roku.

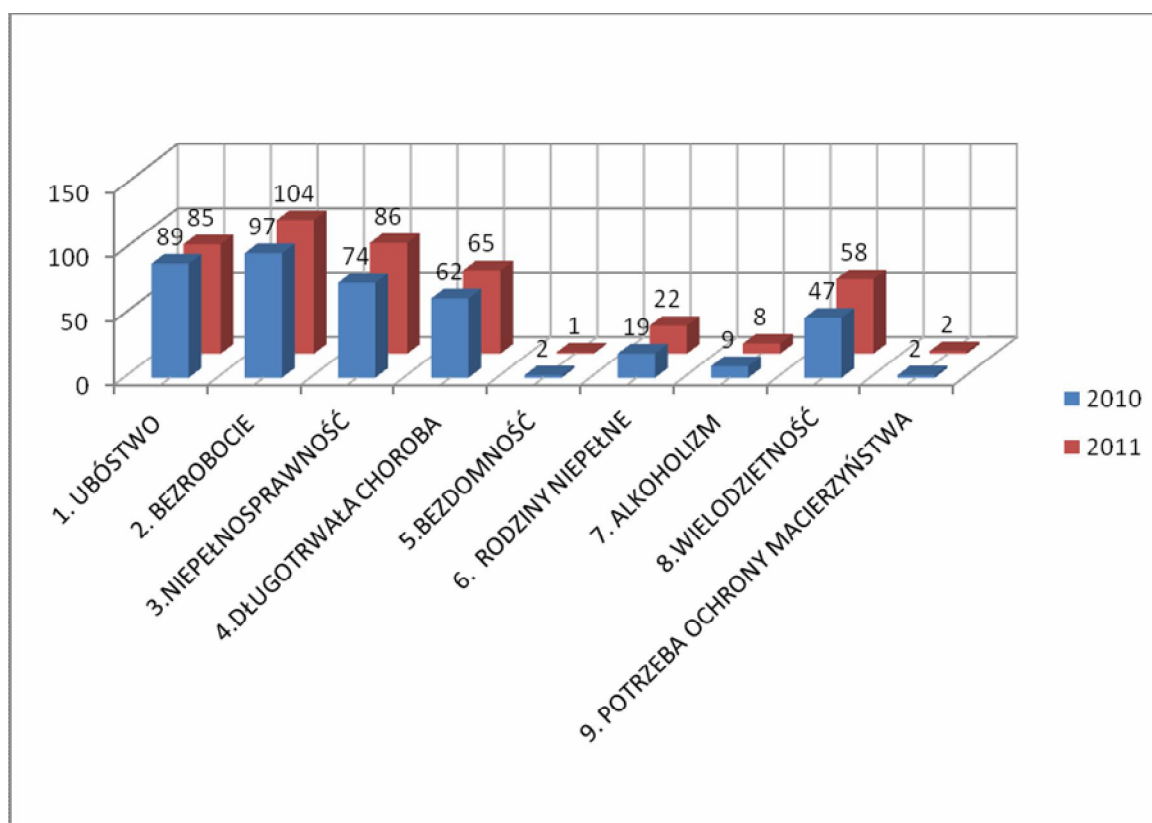
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Najważniejsze powody zwracania się o pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2010 – 2011 przedstawia tabela.

Powody występowania o pomoc społeczną

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN, KTÓRYM PRYZNANO POMOC	
	2010	2011
Lata		
1. UBÓSTWO	89	85
2. BEZROBOCIE	97	104
3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	74	86
4. DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	62	65
5. BEZDOMNOŚĆ	2	1
6. RODZINY NIEPEŁNE	19	22
7. ALKOHOLIZM	9	8
8. WIELODZIETNOŚĆ	47	58
9. POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	2	2

źródło: sprawozdania GOPS w Zarzeczu

Wykres 8: Powody występowania o pomoc społeczną

Najczęstszymi przyczynami występowania o pomoc ze środków pomocy społecznej, jak obrazuje wyżej przedstawiona tabela, jest: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba. Wśród rodzin korzystających ze świadczeń pomocy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

społecznej znajdują się także rodziny niepełne i wielodzietne. Wszystkie te czynniki występujące przez dłuższy okres czasu mogą być powodem wykluczenia społecznego. W związku z powyższym dokonana zostanie dogłębna analiza problemów w tym zakresie.

Z przeprowadzonej analizy danych wynika że w roku 2011 najczęstszym powodem udzielania pomocy było bezrobocie- 104 rodziny co stanowi 36,62% ogółu rodzin objętych pomocą.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

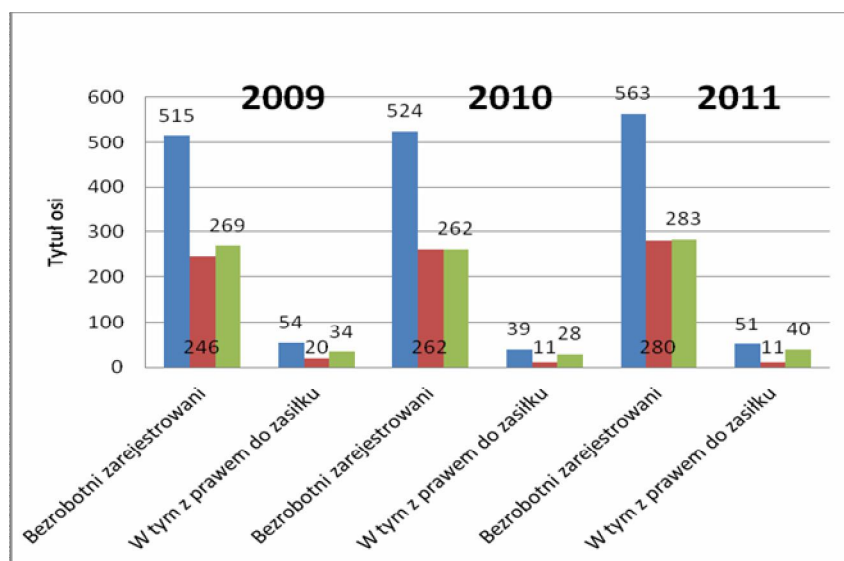
- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenie ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego,
- uzależnienie od korzystania z systemu pomocy społecznej

Bezrobotni z terenu Gminy Zarzecze zarejestrowani w PUP w latach 2009-2011

Wyszczególnienie	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2009 rok			
Bezrobotni zarejestrowani	515	246	269
W tym z prawem do zasiłku	54	20	34
2010 rok			
Bezrobotni zarejestrowani	524	262	262
W tym z prawem do zasiłku	39	11	28
2011 rok			
Bezrobotni zarejestrowani	563	280	283
W tym z prawem do zasiłku	51	11	40

Źródło: PUP Przeworsk

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Wykres 9: Bezrobotni z terenu Gminy Zarzecze zarejestrowani w PUP w latach 2009-2011

Na dzień 31.12.2011r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Przeworsku zarejestrowanych było 563 osób bezrobotnych z terenu Gminy Zarzecze. Analizując dane od roku 2009r. można zauważyć że liczba ta wzrasta z każdym rokiem. Kobiety stanowiły 49,73% grupy bezrobotnych mieszkańców Gminy.

Powyższa analiza dotyczy również osób bezrobotnych z prawem do zasiłku. Jak wskazuje tabela bardzo mała liczba osób bezrobotnych jest uprawniona do pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Liczba ta na koniec 2011 r. stanowi niecałe 10% ogólnej liczby bezrobotnych w tym kobiet z prawem do zasiłku tylko 1,95%. Zdecydowaną większość z prawem do zasiłku stanowią mężczyźni 7,10%. Pociąga to za sobą znaczne zubożenie rodzin, a tym samym może przy przedłużającym pozostawaniu bez pracy prowadzić do wykluczenia społecznego szczególnie rodzin, w których więcej jak jedna osoba pozostaje bezrobotna bez prawa do zasiłku.

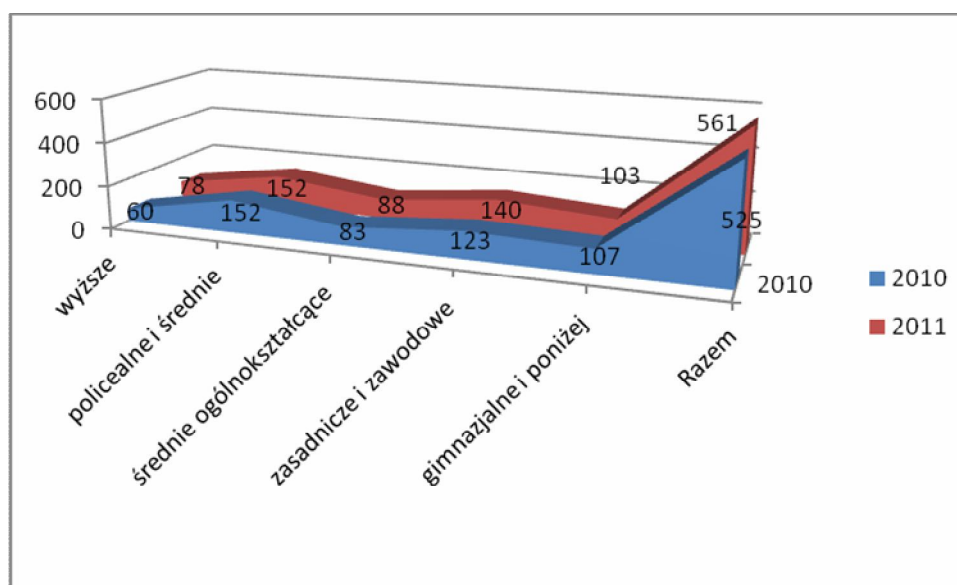
Analizując kwestię bezrobocia uwzględniono wiek, wykształcenie i staż pracy.

Bezrobotni z terenu gminy Zarzecze wg wykształcenia

Wykształcenie	Bezrobotni w gminie Zarzecze wg wykształcenia	
	2010	2011
wyższe	60	78
policealne i średnie	152	152
średnie ogólnokształcące	83	88
zasadnicze i zawodowe	123	140
gimnazjalne i poniżej	107	103
Razem	525	561

Źródło: PUP Przeworsk

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Wykres 10: Bezrobotni w gminie Zarzecze wg wykształcenia

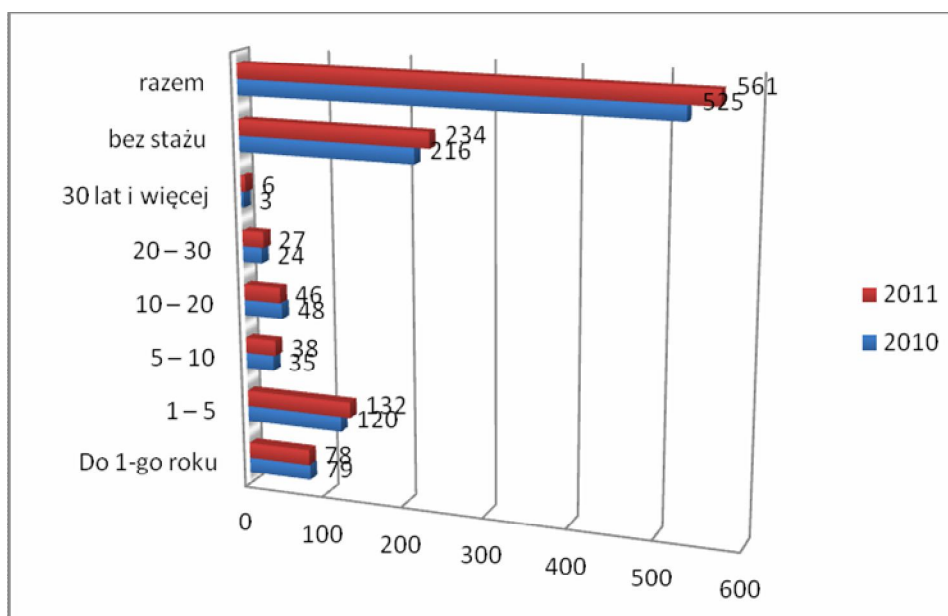
Uwzględniając jako wskaźnik **wykształcenie** przeważającą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym stanowiąc 27% badanych, następną grupę stanowią bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym (24,95% badanych) oraz gimnazjalnym i stanowią poniżej 18,36% badanych. Najmniej liczne są grupy z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyższym.

Osoby bezrobotne z terenu gminy Zarzecze wg stażu pracy w latach 2010-2011

Staż pracy	Lata	
	2010	2011
Do 1-go roku	79	78
1 – 5	120	132
5 - 10	35	38
10 – 20	48	46
20 – 30	24	27
30 lat i więcej	3	6
bez stażu	216	234
razem	525	561

Źródło: PUP Przeworsk

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Wykres 11: Osoby bezrobotne z terenu gminy Zarzecze wg stażu pracy w latach 2010-2011

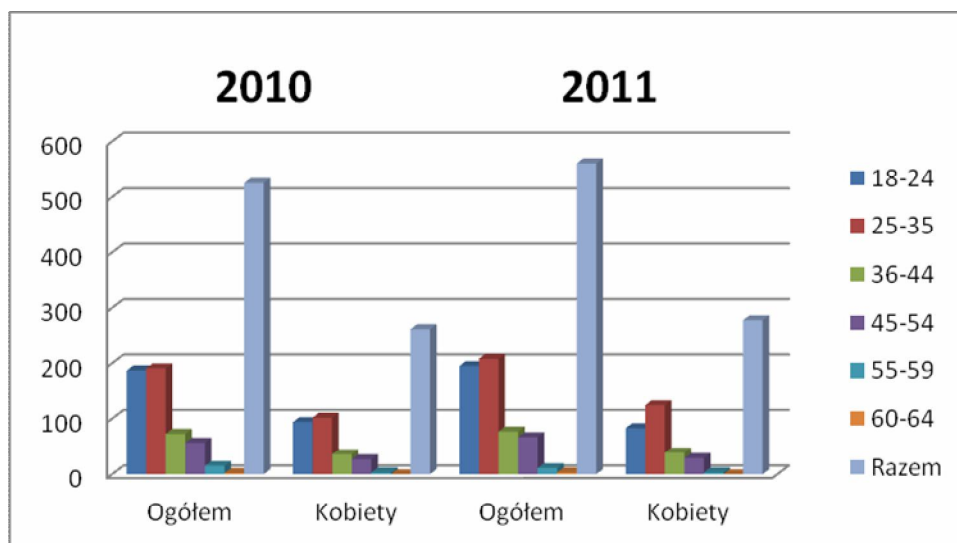
Kolejnym ważnym czynnikiem w kwestii bezrobocia jest **staż pracy** osób będących obecnie bezrobotnymi. Najliczniejszą grupę stanowią osoby nie posiadające stażu pracy, które stanowią ponad **41,71%** wszystkich osób bezrobotnych. Drugą, równie liczną grupę stanowią osoby, które przepracowały od 1 roku do 5 lat co stanowi 23,53% ogółu bezrobotnych. Najmniej liczną grupą są osoby ze stażem 30 lat i więcej stanowią 1,07 %.

Osoby bezrobotne z terenu gminy Zarzecze wg wieku pozostawania bez pracy

Wiek	Bezrobotni w Gminie Zarzecze wg wieku pozostawania bez pracy			
	2010		2011	
	Ogółem	kobiety	Ogółem	kobiety
18-24	187	94	195	83
25-35	191	102	208	124
35-44	73	36	77	39
45-54	57	27	67	29
55-59	15	3	11	3
60-64	2	x	3	x
Razem	525	262	561	278

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Źródło: PUP Przeworsk

Wykres 12: Bezrobotni w Gminie Zarzecze wg wieku pozostawania bez pracy

Uwzględniając jako wskaźnik **wiek** osób zarejestrowanych jako bezrobotni na przestrzeni ostatnich trzech lat największą grupę stanowią osoby w wieku 25 – 34 lat (37 % badanej grupy), następnie przedziały wiekowe 18-24 lata, (34,75%), 35- 44 lata (13,72% badanych) i 45-54 lata (11,94% badanych).

Niepokojącym zjawiskiem jest bezrobocie wśród ludzi młodych (do 24 roku życia i powyżej 24 roku życia). Podjęcie pracy tuż po zakończeniu edukacji sprzyja wykształceniu w młodych ludziach zdolności adaptacyjnych i wzrostowi ich wartości na rynku pracy. Brak takich możliwości rodzi skutki negatywne, potęguje poczucie bezradności i spycha w bierność młodego człowieka, który nie dąży do kontynuacji edukacji i zwiększania swej atrakcyjności na rynku pracy.

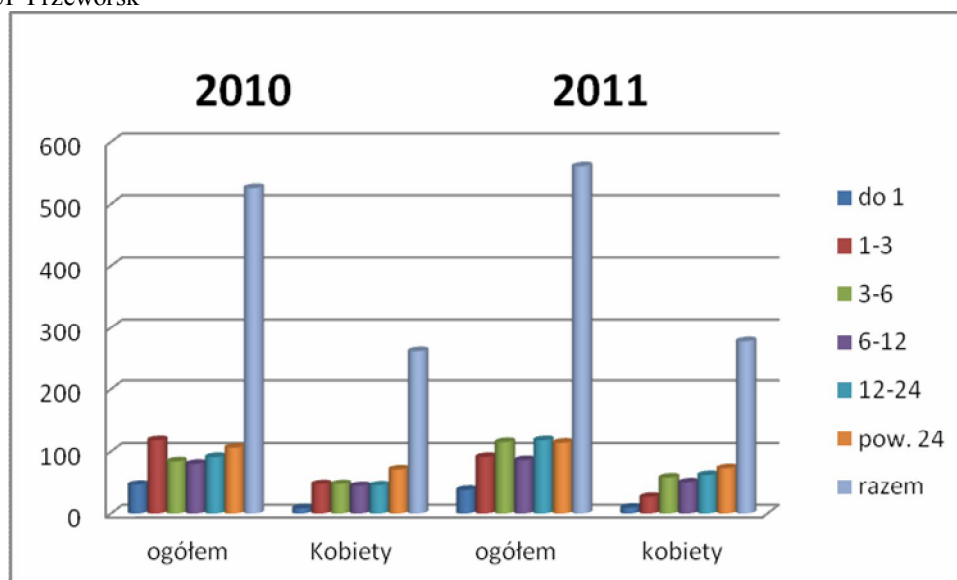
Szczególnie dotkliwie jest bezrobocie w przypadku osób powyżej 45 roku życia. Brak pracy odbiera tym ludziom szansę na godne życie ich i ich rodzin. W przeważającej części są to ludzie posiadający rodziny, uczące się dzieci i mające za sobą długoletni staż pracy. Długotrwałe bezrobocie tej grupy staje się coraz poważniejszą kwestią społeczną.

Ważną kwestią analizy jest czas, przez jaki osoba bezrobotna pozostaje bez pracy:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

m-ce	Bezrobotni w Gminie Zarzecze wg czasu pozostawania bez pracy			
	2010		2011	
	ogółem	Kobiety	ogółem	kobiety
do 1	46	8	37	9
1-3	118	47	91	26
3-6	84	47	115	58
6-12	80	44	86	50
12-24	91	45	118	62
pow.24	106	71	114	73
razem	525	262	561	278

Źródło: PUP Przeworsk

Wykres 13: Bezrobotni w Gminie Zarzecze wg czasu pozostawania bez pracy

Dokonując podziału według długości okresu pozostawania bez pracy największą grupę w roku 2011r. stanowią osoby bezrobotne powyżej 24 miesięcy, co stanowi 20,32% ogółu zarejestrowanych. W roku 2010r. natomiast największą grupę stanowią osoby bezrobotne w przedziale powyżej od 1-3 miesięcy, co stanowi 21,03 ogółu zarejestrowanych.

Brak możliwości znalezienia zatrudnienia powoduje powstawanie wielu negatywnych skutków, którymi dla osoby bezrobotnej są między innymi dezaktualizacja zdobytej wiedzy i doświadczeń zawodowych, obniżenie poczucia własnej wartości i funkcjonowanie poniżej własnych możliwości.

Z doświadczeń pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zarzeczu wynika, że bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wręcz wymusza konieczność ubiegania się

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

o świadczenia finansowe z pomocy społecznej. Nieznacznie mniej widoczne, ale bardziej zagrażające są skutki psychologiczne, szczególnie długotrwałego pozostawania bez pracy. Bezrobocie, które dotyka ludzi dorosłych, pełnoletnich, dotyka również dzieci w przypadkach, kiedy bezrobotnymi są ich rodzice.

Pozostawanie bez pracy powoduje zmianę sytuacji materialnej i emocjonalnej całej rodziny, ogranicza dostęp do wielu dóbr materialnych i kulturalnych, a w konsekwencji prowadzi do izolacji społecznej. Należy zaznaczyć, że bezrobocie mężczyzn ma znacznie bardziej negatywne skutki dla rodziny jak bezrobocie kobiet. Bezrobotny mężczyzna doświadcza obniżenia własnej pozycji w rodzinie, traci autorytet szczególnie jako głowa rodziny, co z kolei jest powodem wielu frustracji, zaburzeń psychologicznych a czasami psychicznych, niejednokrotnie kończących się sięganiem po alkohol. Długotrwałe nadużywanie alkoholu może prowadzić i niejednokrotnie prowadzi do przemocy w rodzinie.

Jako drugi najważniejszy powód przyznawania świadczeń z pomocy społecznej na podstawie posiadanych danych jest niepełnosprawność. Osoby niepełnosprawne, według przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych.

Niepełnosprawność potwierdzana jest orzeczeniem wydawanym przez organ do tego uprawniony (ZUS, KRUS, Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności). Do osób niepełnosprawnych zaliczamy również osoby, które takiego orzeczenia nie posiadają lecz odczuwają ograniczenie własnej sprawności w wykonywaniu podstawowych czynności (starość biologiczna).

Niepełnosprawność dotyka ludzi w każdym wieku, powodowana jest chorobami, nieszczęśliwymi wypadkami czy innymi dysfunkcjami fizycznymi lub psychicznymi.

Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że zadania w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych należy w znacznej części do zadań powiatu i realizowane winny być we współpracy z właściwymi terytorialnie gminami.

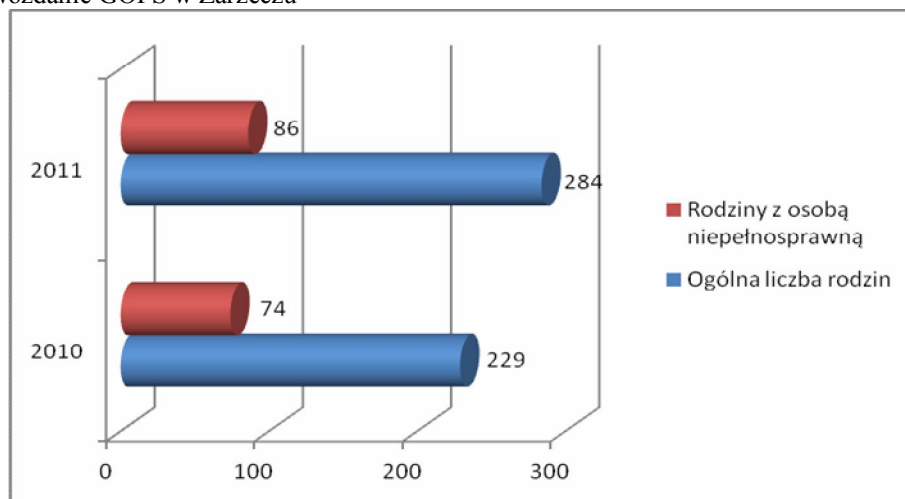
Gmina realizuje swoje zadania na rzecz osób niepełnosprawnych (pomoc finansowa i usługowa) poprzez działania Ośrodka Pomocy Społecznej oraz system świadczeń rodzinnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Rodziny niepełnosprawne objęte pomocą Ośrodka

Lata	2010	2011
Ogólna liczba rodzin	229	284
W tym rodziny z osobą niepełnosprawną	74	86

Źródło: sprawozdanie GOPS w Zarzeczu

Wykres 14: Rodziny niepełnosprawne objęte pomocą Ośrodka

Z analizy danych w powyższej tabeli oraz na wykresie wynika, że na przestrzeni dwóch analizowanych lat tj. 2010-2011 wzrasta liczba rodzin z osobą niepełnosprawną korzystających ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej. W roku 2011 liczba rodzin wyniosła 86 co stanowi 30,28% do ogółu liczby rodzin korzystających z pomocy. W roku 2010 liczba rodzin z osobą niepełnosprawną korzystających z pomocy wzrosła o 11,62% w stosunku do liczby rodzin korzystających z pomocy w 2011r.

Najczęściej osoby niepełnosprawne objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej korzystają z pomocy w formie: finansowej (zasiłki stałe, zasiłki okresowe i celowe) i usługowej (usługi opiekuńcze w tym specjalistyczne w miejscu zamieszkania).

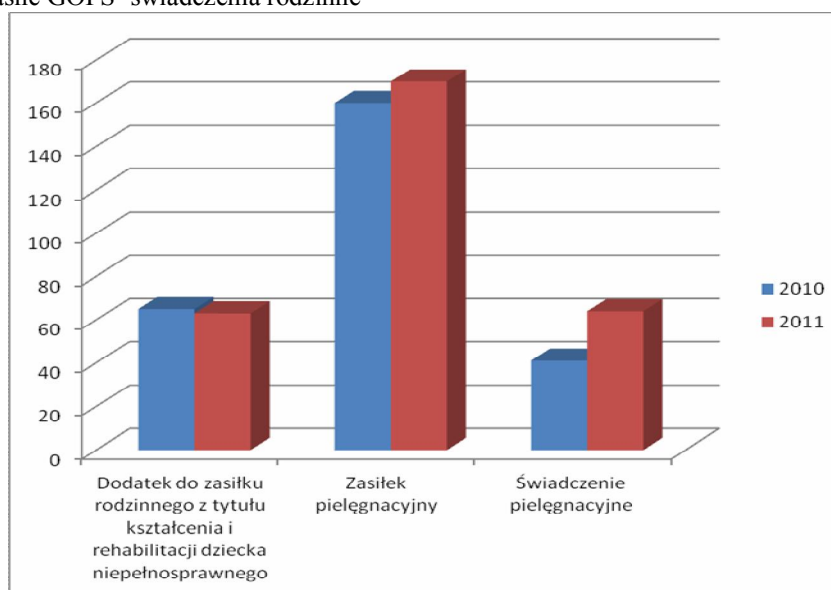
Osoby niepełnosprawne i rodziny z osobą niepełnosprawną otrzymują również pomoc z systemu świadczeń rodzinnych w formie: dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego oraz świadczenia opiekuńcze w formie zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Rodziny z osobą niepełnosprawną objęte pomocą z systemu świadczeń rodzinnych

Wyszczególnienie		2010	2011
		osoby uprawnione	
Zasiłki Rodzinne	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	65	63
Świadczenia opiekuńcze	Zasiłek pielęgnacyjny	160	170
	Świadczenie pielęgnacyjne	41	64

Źródło: dane własne GOPS- świadczenia rodzinne

Wykres 15: Rodziny z osobą niepełnosprawną objęte pomocą z systemu świadczeń rodzinnych

Analizując dane zawarte w tabeli i na wykresie powyżej wynika, że wzrasta liczba osób uprawnionych do świadczeń opiekuńczych takich jak zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne. W roku 2011 liczba osób uprawnionych do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego wyniosła 170, w stosunku do roku 2010 liczba ta wzrosła o 10,62%. Odnośnie świadczenia pielęgnacyjnego również widoczny jest wzrost liczby uprawnionych do jego pobierania. W roku 2010 liczba osób uprawnionych wyniosła 41 i wzrosła w stosunku do roku 2011 o 15,61%.

Kolejnym powodem przyznawania świadczeń z pomocy społecznej jest ubóstwo, czyli zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny.

Kwestia ubóstwa określana jest w kategoriach absolutnych lub względnych.

Przy podejściu **absolutnym**, jako kryterium ubóstwa przyjmuje się warunki materialne, nie zapewniające zaspokojenia minimalnych potrzeb człowieka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Przy pojęciu **względny** ubóstwo utożsamia się z nadmiernymi różnicami w poziomie życia. Jeśli w społeczeństwie występują duże nierówności, to najgorzej sytuowani jego członkowie, nawet gdy mają środki pozwalające na więcej niż elementarne potrzeby, określają się ubogimi.

Ubóstwo jest traktowane jako główna przyczyna sytuacji wymagających pomocy społecznej, dlatego ustawa o pomocy społecznej precyzuje je w art.8 kryterium dochodowego.

Na gruncie pozostałych postanowień ustawy o pomocy społecznej można przyjąć, że „ubóstwo” odnosi się do sytuacji, w której osoby lub rodziny nie posiadają dochodów lub też ich dochody są niższe od kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Dodatkowo uwzględnić tu należy złą sytuację majątkową osoby lub rodziny.

Liczba rodzin którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w roku 2011 wyniosła 85 co stanowi 29,93% do ogółu rodzin korzystających z pomocy.

Wśród rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej znajdują się także rodziny niepełne i wielodzietne.

Rodzina stanowi najstarszą i najbardziej trwałą formę współżycia ludzi. Występuje we wszystkich społeczeństwach i formacjach społecznych. U jej podłoża tkwią biologiczne cechy człowieka, co powoduje trwałość pewnych cech rodziny. Ze względu na różnorodność i wagę funkcji spełnianych przez rodzinę przypada jej w życiu ludzi rola szczególnie ważna.

Rodziny niepełne i wielodzietne korzystające z pomocy społecznej w latach 2010-2011

Lata	2010	2011
Rodziny ogółem	229	284
Rodziny z dziećmi ogółem	129	145
Rodziny niepełne	19	22
Rodziny wielodzietne	47	58

Źródło: sprawozdania GOPS w Zarzeczu

Analizując dane zawarte w tabeli i przedstawione na wykresie można sformułować następujące wnioski:

- corocznie wzrasta liczba rodzin z dziećmi w stosunku do ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej
- wśród 229 rodzin które w roku 2010r. korzystały z pomocy społecznej 19 spośród nich to rodziny niepełne co stanowi 8,30%. W roku 2011r. z kolei liczba rodzin ogółem wzrosła do 284 z czego 22 to rodziny niepełne stanowi to 7,75%.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

- wśród 229 rodzin które w roku 2010r. korzystały z pomocy społecznej 47 rodzin to rodziny wielodzietne co stanowi 20,52% do ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej. W roku 2011r. liczba rodzin wielodzietnych wzrosła do 58 co stanowi 20,42% do ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Ważnym problemem z punktu widzenia pomocy społecznej jest starzenie się ludności. Współcześnie starość jest zjawiskiem ogólnoswiatowym. Przyspieszone starzenie się społeczeństwa jest charakterystyczną cechą demograficzną końca XX i początku XXI wieku wielu państw wysoko rozwiniętych, w tym również Polski. Proces starzenia się jest zjawiskiem biologicznym, społecznym, a przede wszystkim nieuniknionym procesem fizjologicznym. Problem ten wpływa na gospodarkę, na strukturę społeczną, system zabezpieczenia socjalnego i opieki zdrowotnej każdego kraju.

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych umożliwiającej zaspokojenie podstawowych potrzeb oraz łagodzenie trudności związanych z wiekiem. Jest to szczególnie ważne zadanie ze względu na fakt, iż starość jest okresem życia charakteryzującym się dużą niestabilnością biologiczną, psychiczną i socjalną.

Sytuacja ludzi starszych w okresie szybkich zmian gospodarczych jest uwarunkowana takimi czynnikami jak: pogorszenie stanu zdrowia, niekorzystne warunki życia i pogorszenie sytuacji materialnej. Występuje mniejsza zdolność przystosowywania się do nowych sytuacji, pogorszenie pamięci, zainteresowania innymi osobami, zmienność nastrojów, płaczliwość, skłonność do depresji, wzrost podejrzliwości i poczucia zagrożenia. Szczególną uwagę należy zwrócić na pomoc i aktywizację osób „złotego wieku” oraz dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej kategorii mieszkańców z życia społecznego. Działania w głównej mierze ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych, gdyż zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna, stary człowiek czuje się zagubiony. Osoby starsze powinny znaleźć wsparcie w rodzinie i własnym środowisku w miejscu zamieszkania. Współczesna rodzina uległa jednak licznym modyfikacjom, które powodują, że często rodzina nie może, a czasem po prostu nie chce, takiego wsparcia i opieki zapewnić.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Obowiązek zapewnienia pomocy spoczywa zatem na państwie, a w konsekwencji zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, na gminie.

Jednym z podstawowych zadań pomocy społecznej jest więc organizowanie takich form pomocy, które ułatwiłyby samodzielne bytowanie ludzi starszych w myśl twierdzenia „...nie przesadza się starych drzew...”. Mając powyższe na uwadze udziela się pomocy społecznej w formie pomocy środowiskowej i instytucjonalnej.

-Pomoc środowiskowa – „adresowana” jest do jednostki, rodziny w jej naturalnym środowisku. Zaliczamy do niej świadczenia finansowe (zasiłki stałe, okresowe, celowe); pomoc w naturze(zakup opału, żywności, posiłku); pomoc usługowa (usługi opiekuńcze).

-Pomoc instytucjonalna – to cała sieć placówek pomocy społecznej takich jak domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, zakłady opiekuńczo- lecznicze.

2. Wspieranie rodziny i pieczy zastępczej

W dniu 1 stycznia 2012r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.)

W/w ustawa określa:

- 1) zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- 3) zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 4) zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 5) zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Nowy system ma za zadanie wzmocnić wsparcie dysfunkcyjnej rodziny biologicznej dziecka, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a w konsekwencji w przyszłości ograniczyć liczbę dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Pomoc dotyczyć ma również rodzin, które sprawują pieczę zastępczą nad dziećmi, pozbawionymi opieki rodzicielskiej.

W myśl w.w ustawy na jednostki samorządu terytorialnego nałożony został obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej. Obowiązek ten jednostki samorządu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

terytorialnego realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zgodnie z art. 176 cytowanej ustawy działania realizowane przez samorząd gminny to:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
- 8) przekazywanie do biura informacji gospodarczej o powstałych zaległościach z tytułu nieponoszenia przez rodziców opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, za okres dłuższy niż 12 miesięcy

Założenia ustawy kładą szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną poprzez lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminy wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

Jak wskazuje to ustawa: „System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.” (art. 2 pkt 2 ustawy).

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Przeworsku wynika, że liczba rodzin zastępczych z terenu Gminy Zarzecze wynosiła:

- w 2010r.- 1 rodzina zastępcza spokrewniowa
- w 2011r.- 2 rodziny zastępcze (1 spokrewniona, 1 niespokrewniona).

Z terenu Gminy Zarzecze nie zostało umieszczone żadne dziecko w placówkach opiekuńczo wychowawczych ani też w innych placówkach wsparcia.

3. Przemoc w rodzinie

PRZEMOC W RODZINIE zwana także potocznie przemocą domową to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących). Przemoc w rodzinie w szczególności naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym. Powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym, a także wywołuje cierpienie i krzywdy moralne u osób, które jej doznają.

PRZEMOC W RODZINIE:

- jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka – działanie lub zaniechanie działań
- jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym
- jest intencjonalna – zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu
- wykorzystuje przewagę sił uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli
- narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny
- powoduje szkody i cierpienie u osób, których dotyka

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

RODZAJE PRZEMOCY W RODZINIE – FORMY ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

- **Przemoc fizyczna** – są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień. Do tej kategorii zalicza się między innymi: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, uderzanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą dłonią, pięścią lub różnymi przedmiotami, poparzenie, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, straszenie bronią lub jej użyciem i inne.
- **Przemoc psychiczna** – to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Przejawami tego rodzaju przemocy są: odmowa uczuć, brak zainteresowania, szacunku, nieustanna krytyka, wyśmiewanie poglądów, wyznania religijnego, żądanie posłuszeństwa, narzucanie poglądów, wmawianie choroby psychicznej, kontrola i utrudnianie kontaktów z innymi osobami, zawstydzanie, upokarzanie, wyzywanie, grożenie, ograniczanie snu, jedzenia itp.
- **Przemoc seksualna** – polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, dokonywane poprzez: przymuszanie do pożycia seksualnego, wymaganie na ofierze nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, przymuszanie do seksu z osobami trzecimi, krytykę zachowań seksualnych ofiary, wymuszanie sadystycznych form pożycia seksualnego, przymuszanie do oglądania pornografii, zmuszanie do prostytutki, gwałt.
- **Przemoc ekonomiczna** - to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy, realizowane między innymi w drodze niezaspokojenia podstawowych materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, utrudnianie aktywności zawodowej, odbieranie pieniędzy, okradanie, wyliczanie wydatków, itp.

W oparciu o posiadane dane z Policji z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Przeworsku, GOPS w Zarzeczu, a także informacji ze Szkół, dokonano zdiagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zarzecze.

Interwencje Policji w ramach których została rozpoczęta procedura Niebieskiej Karty

Lata	2009	2010	2011
Liczba niebieskich Kart	27	14	23

źródło: dane GOPS

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Według danych uzyskanych z Komisariatu Policji w Kańczudze wynika, że na przestrzeni 3 badanych lat, najwięcej bo 27 Niebieskich Kart było założonych w roku 2009 w roku, w roku 2010 zanotowano spadek o 48,15 %, w roku następnym tj. 2011 liczba Niebieskich Kart wyniosła 23.

Liczba osób pokrzywdzonych w związku z przemocą w rodzinie	2009	2010	2011
Ogólna liczba rodzin	50	37	23
Kobiety	25	14	20
Mężczyźni	1	-	3
Dzieci	20	22	23
Osoby starsze	3	1	3
Osoby niepełnosprawne	1	-	3

Źródło: dane własne GOPS

Analizując dane przedstawione w tabeli powyżej wynika, że na przestrzeni trzech ostatnich lat tj. 2009-2011 występuje tendencja spadkowa wśród rodzin pokrzywdzonych w związku z przemocą w rodzinie.

Z danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Przeworsku wynika, że

- w **2009 r.** prowadzonych było **6** spraw, sprawcą przemocy był mężczyzna, podłożem nadużywanie alkoholu, w rodzinach były dzieci
- w **2010 r.** prowadzonych było **8** spraw, we wszystkich sprawcą był mężczyzna, podłożem nadużywanie alkoholu, w 7 rodzinach były dzieci
- w **2011 r.** prowadzonych było **5** spraw, sprawcą przemocy był mężczyzna w 3 rodzinach były dzieci.

Z analizy informacji ze Szkół na terenie gminy Zarzecze wynika, że na terenie szkół zdarzają się drobne incydenty agresji werbalnej (wyśmiewanie, przezywanie) i fizycznej (przepychanie, zaczepianie, bójki), drobne problemy wychowawcze, które są na bieżąco rozpatrywane i wyciągane wnioski. Sytuacje przemocy między uczniami zdarzają się również poza zajęciami szkolnymi.

Z kolei z analizy danych własnych będących w posiadaniu GOPS w Zarzeczu wynika że:

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

- w roku **2010** - 229 rodzin skorzystało ze wsparcia (liczba osób w rodzinach - 826) z czego w **9** przypadkach jako powód przyznania pomocy występował problem nadużywania alkoholu
- w roku **2011** - 284 rodzin skorzystało ze wsparcia (liczba osób w rodzinach - 984) z czego w **8** przypadkach jako powód przyznania pomocy występował problem nadużywania alkoholu.

Postępowania GKdsPiRPA w stosunku do osób nadużywających alkoholu oraz uzależnionych od alkoholu

Lata	2009	2010	2011
Wezwania na komisję:	27	23	23
- w tym skierowanie spraw do sądu	11	6	7
- podjęcie dobrowolnego leczenia	13	11	7

Źródło: Dane GKdsPiRPA

Z danych z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Zarzecze wynika, że liczba wezwań na w/w komisję utrzymuje się w ciągu ostatnich trzech lat badanych tj. 2009-2011 na zbliżonym poziomie.

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy Zarzecze został powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminy Zarzecze. W uchwale określa tryb i sposób powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie dla Gminy Zarzecze na lata 2011-2013.

4. Alkoholizm i narkomania

Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś jeden z najpoważniejszych problemów. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców naszej gminy. Zespół uzależnienia od alkoholu jest chorobą chroniczną i postępującą, która zaczyna się i rozwija bez świadomości osoby zainteresowanej. Polega na niekontrolowanym picciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci.

Przyczyny alkoholizmu nie są znane, na ogół przyjmuje się współdziałanie wielu czynników genetycznych, biologicznych i środowiskowych. Alkoholizm prowadzi do zmian fizycznych (uszkodzenie narządów mięszzowych, przewodu pokarmowego, serca) oraz psychicznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

(zaburzeń zachowania, utraty krytycyzmu, obniżenia uczuciowości wyższej, występowania stanów depresyjnych, prób samobójczych, agresji) w końcowym stanie – do zespołu otepiennego. Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie w sytuacjach, jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Bardzo poważne skutki alkoholizmu to następstwa społeczne.

Alkoholizm powoduje zazwyczaj rozbitcie rodziny, rozluźnienie więzów społecznych i zawodowych, zmniejszenie dyscypliny pracy, obniżenie jakości.

Jest jednym z głównych czynników rozwoju przestępczości. Znaczna część wypadków komunikacyjnych związana jest z nadużywaniem alkoholu. Bardzo ważnym skutkiem nadużywania alkoholu jest pogorszenie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny. Nie bez znaczenia jest wpływ alkoholizmu członka rodziny na rozwój dzieci, które żyją w atmosferze ciągłego niepokoju, lęku i napięcia.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi stanowi, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. Realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych uchwalanego przez Radę Gminy. W tym zakresie funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Komisja inicjuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Ponadto Komisja ma na celu rozpatrywanie zawiadomień osób i instytucji o przypadkach uzasadniających wszczęcie postępowania o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Komisja prowadzi również postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu oraz uzależnionych od alkoholu poprzez kierowanie na badania oraz sporządzanie wniosków do sądu o leczenie odwykowe. Komisja rozpatruje sprawy, które należą do jej zadań, z własnej inicjatywy lub na wniosek strony.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Postępowania GKdsPiRPA w stosunku do osób nadużywających alkoholu oraz uzależnionych od alkoholu

Wyszczególnienie	Rok 2010	Rok 2011
Ilość zgłoszeń dot. nadużywania alkoholu i podjęcie działań	33	23
Ilość osób skierowanych na badanie do biegłego	6	7
Liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKdsPiRPA wystąpiła do Sądu Rejonowego w Przeworsku z wnioskiem o zobowiązanie do leczenia odwykowego	6	7

Zródło: dane z GKdsPiRPA

Narkomania to nałóg stałego lub okresowego używania narkotyków, które z czasem prowadzi do całkowitego uzależnienia się od nich. Występuje przede wszystkim wśród ludzi młodych. Przyczyny występowania narkomanii, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, są liczne i złożone.

Za najistotniejsze uważa się:

1. wpływ grupy rówieśniczej,
2. ciekawość,
3. skłonność do nałogów,
4. trudne sytuacje życiowe,
5. patologia rodziny,
6. utrata poczucia bezpieczeństwa,
7. bezradność.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 24 kwietnia 1997r. podstawą do działań w zakresie przeciwdziałania narkomani stanowi Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomani na lata 2011-2016. Celem głównym programu jest ograniczenie używania narkotyków oraz związanych z tym problemów.

Główne obszary realizacji programu to:

- profilaktyka
- leczenie, rehabilitacja i ograniczenie szkód zdrowotnych
- ograniczenie podaży
- badania, monitoring ewaluacja

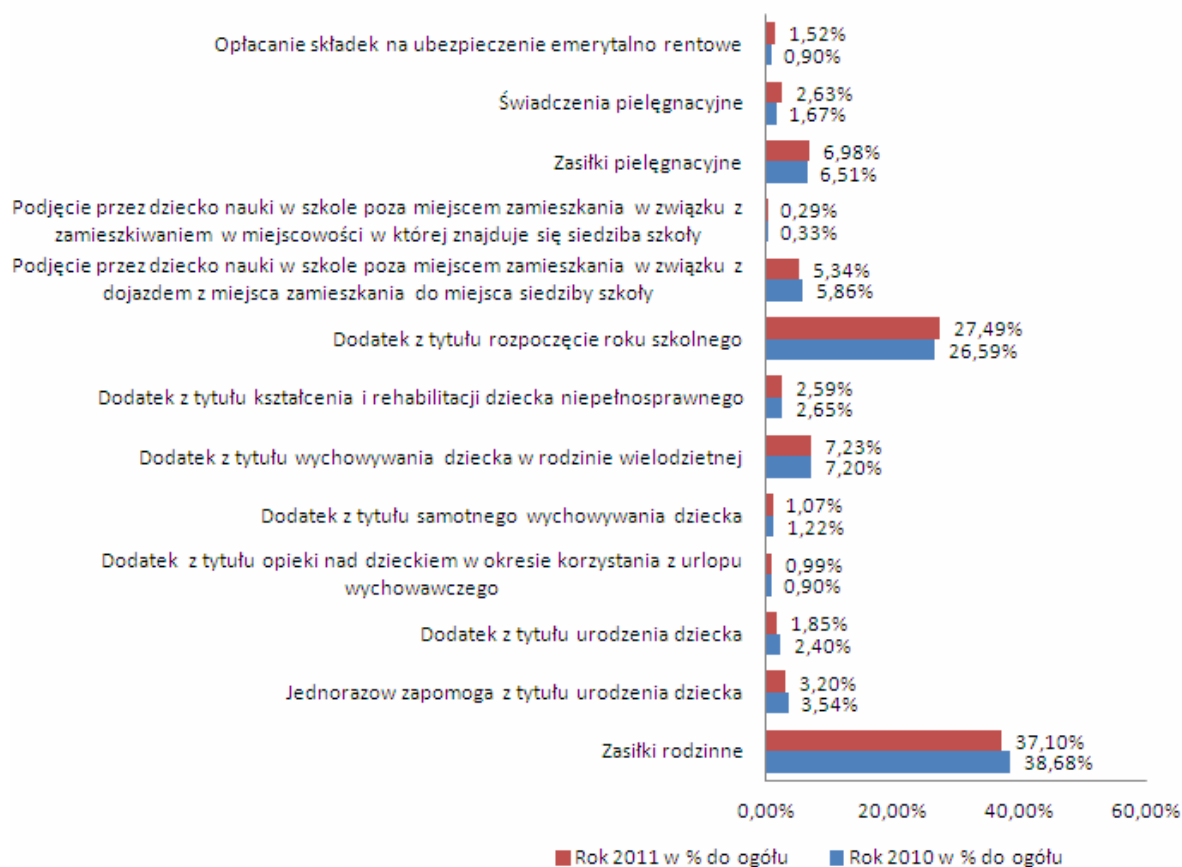
W naszej gminie problem narkomanii jest problemem marginalnym w sensie statystyk, jednakże bardzo ważnym w aspekcie szeroko rozumianej profilaktyki, ograniczania podaży jak również ciągłości badań i monitoringu problemu szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

5. Świadczenia rodzinne

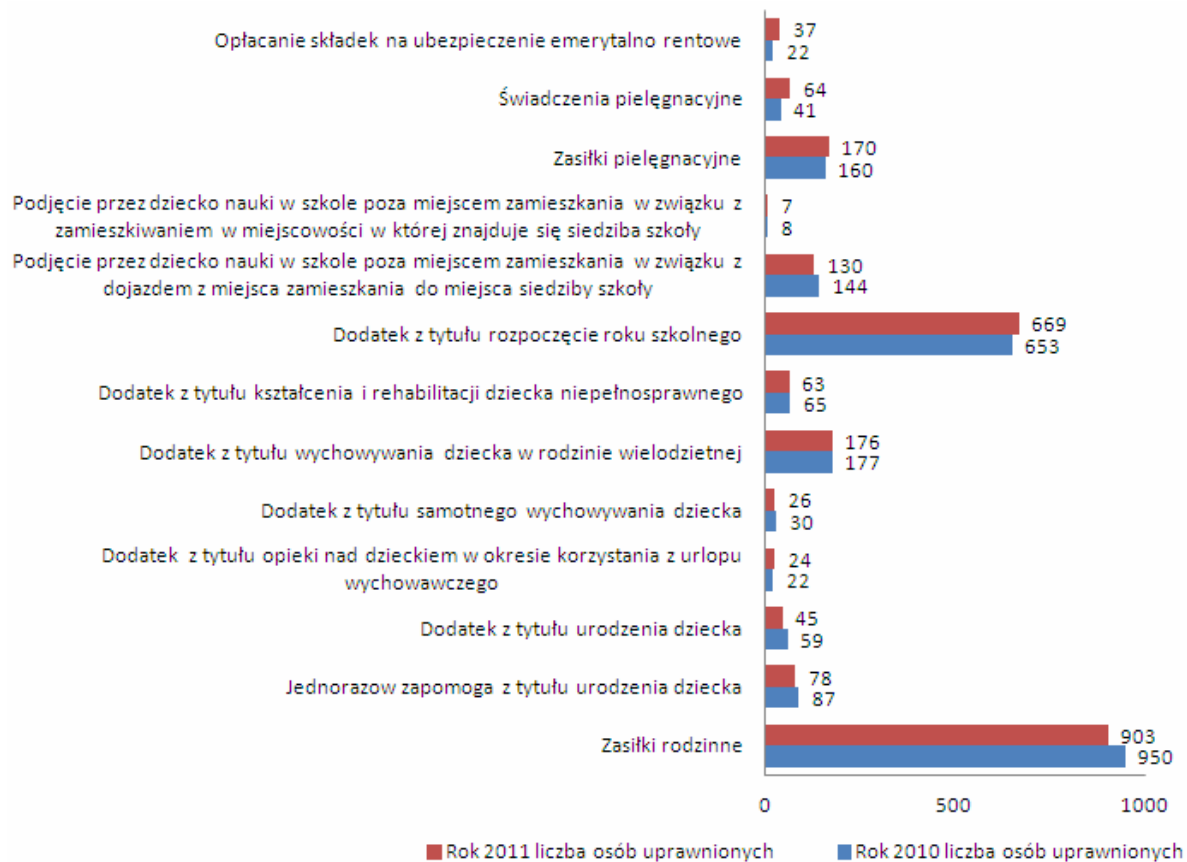
System udzielanych świadczeń rodzinnych działa w oparciu o **ustawę o świadczeniach rodzinnych** (tekst jednolity Dz.U. z 2006r. Nr 139, poz. 992, ze zm.), która w swej treści reguluje warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ich nabywania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń.

Świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego; świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenia pielęgnacyjne, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Wykres 16: Liczba świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych w latach 2010-2011 (zestawienie procentowe)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Wykres 17: Liczba świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych w latach 2010-2011 (liczba osób uprawnionych)

Analizując dane przedstawione na wykresie za lata 2010-2011 zauważa się spadek liczby osób uprawnionych do świadczeń z zakresu świadczeń rodzinnych. Zjawisko to może być spowodowane obserwaną na miarę krajową emigracją w poszukiwaniu pracy zarobkowej a co za tym idzie ubieganie się o prawo do świadczeń rodzinnych poza granicami naszego kraju. Przyczyną tego zjawiska może być również fakt iż od 2004r. do 2012r. dochód uprawniający do ubiegania się o świadczenia rodzinne był niezmienny tj. 504,00 zł na osobę w rodzinie. Dział świadczeń rodzinnych odpowiedzialny jest również za fundusz alimentacyjny. W tym przypadku prawnym uregulowaniem w tej kwestii jest ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity Dz. U. 2009 nr 1, poz. 7). W/w ustawa określa :

- zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji;
- warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zwanych dalej "świadczeniami z funduszu alimentacyjnego";

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

- zasady i tryb postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Liczba świadczeń Funduszu Alimentacyjnego w latach 2010-2011

Rodzaj świadczenia	Rok 2010		Rok 2011	
	w % do ogółu	liczba osób uprawnionych	w % do ogółu	liczba osób uprawnionych
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	1,55	38	1,72	42

źródło: dane GOPS- świadczenie rodzinne

Tabela powyżej przedstawia liczbę świadczeń wypłacanych z funduszu alimentacyjnego w latach 2010-2011. Zauważa się nieznaczny wzrost liczby osób uprawnionych do tego typu świadczenia. W roku 2010 liczba uprawnionych wyniosła 38 osób, w roku 2011 nastąpił wzrost z tego tytułu o 1,72%.

6. Dodatki mieszkaniowe

Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy państwa dla osób, które nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Umożliwia opłacenie czynszu oraz innych wydatków mieszkaniowych.

Zgodnie z pozyskanymi danymi mieszkańcy Gminy Zarzecze korzystają z tej formy pomocy co przedstawia się to w następujący sposób liczbowy:

Dodatki mieszkaniowe wypłacane przez gminę

Dodatki mieszkaniowe	2010		2011	
	Liczba rodzin	Kwota	Liczba rodzin	Kwota
Wypłacone w zasobie gminnym	4	8517,82	2	5139,32
Wypłacone w zasobie spółdzielczym	19	22139,44	15	21601,89
Wypłacone w zasobie prywatnym	2	2472,53	2	1622,39
Wypłacone w zasobie innym	2	3572,20	2	3130,42

Źródło: dane GOPS w Zarzeczu- dodatki mieszkaniowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Analizując dane zawarte w tabeli powyżej zauważa się nieznaczny spadek liczby rodzin pobierających dodatki mieszkaniowe. W roku 2010 prawo do dodatku mieszkaniowego przysługiwało 27 rodzinom. Z kolei w roku 2011 liczba ta spadła do 21 rodzin.

7. Stypendia szkolne

Od miesiąca września 2012 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zarzeczu realizuje zgodnie z ustawą o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) pomoc materialną o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy Zarzecze znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Dochód kwalifikujący osoby do otrzymania stypendium oblicza się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Pomoc materialna przysługuje:

- **uczniowi** szkoły podstawowej, gimnazjalnej, ponadgimnazjalnej, policealnej, do czasu ukończenia kształcenia – nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia,
- **wychowankowi** ośrodka umożliwiającego dzieciom i młodzieży upośledzonej w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży upośledzonej umysłowo ze sprzężonymi niepełnosprawnościami realizację obowiązku szkolnego i obowiązku nauki – do czasu zakończenia jego realizacji,
- **sluchaczowi** kolegów- do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia,

Stypendium szkolne może być udzielane uprawnionym uczniom w formie:

- a) Całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych w tym wyrównawczych wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania, a także udział w zajęciach edukacyjnych realizowanych poza szkołą (np. zajęcia muzyczne, sportowe, plastyczne, poznawczo-naukowe, wyjazdy o charakterze dydaktycznym, obozy naukowe, sportowe i innych zajęciach poszerzających wiedzę i umiejętności itp.)
- b) Pomoc rzeczowa o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakupu podręczników (np. podręczniki, pomoce dydaktyczne, przybory szkolne, obuwie lub strój sportowy, instrumenty muzyczne, artykuły niezbędne do nauki w poszczególnych typach i rodzajach szkół itp.)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

c) Całkowite lub częściowe pokrycie kosztów związanych z pobieraniem nauki poza miejscem zamieszkania (dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych i kolegów) np. dojazdy do szkoły, zakwaterowanie, koszty zakupu posiłków, chesne itp.

d) Świadczenie pieniężne

Pomoc materialną dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy Zarzecze udziela się również w formie zasiłku szkolnego, który może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym, raz lub kilka razy w roku, niezależnie od otrzymanego stypendium szkolnego. Wysokość zasiłku szkolnego nie może przekroczyć jednorazowo kwoty stanowiącej pięciokrotność kwoty zasiłku rodzinnego.

Na rok szkolny 2012/2013 wnioski na stypendium szkolne złożyło 171 wnioskodawców.

8. Podsumowanie części diagnostycznej- grupy docelowe wymagające wsparcia w ramach zabezpieczenia społecznego

Proces rozwiązywania problemów społecznych nie jest działaniem jednostronnym. Zarządzenie problemom możliwe jest wyłącznie przy współdziałaniu społeczności lokalnej. Jednym z rezultatów procesów integracji społecznej jest identyfikacja grup społecznych wymagających wsparcia w ramach polityki społecznej.

W Gminie Zarzecze są to:

1. osoby bezrobotne
2. wsparcie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu
3. osoby niepełnosprawne
4. osoby uzależnione
5. osoby w podeszłym wieku

W ramach wyodrębnionych grup społecznych w dalszej części strategii zostaną zdefiniowane cele oraz kierunki działań w tym zakresie.

**ROZDZIAŁ III
PROJEKTY I PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ
GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W
ZARZECZU**

1. Projekt systemowy pt. Czas na aktywność w gminie Zarzecze

Projekt Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Priorytet VII, Działanie 7.1., Oddziaływanie 7.1.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej pt. *Czas na aktywność w gminie Zarzecze* realizowany jest 2008 r. przez Gminę Zarzecze/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zarzeczu na obszarze gminy Zarzecze. Instytucją nadzorującą jest Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Projekt współfinansowany jest przez Unię Europejską, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz finansowany poprzez wkład własny gminy, skierowany jest dla rodzin korzystających z pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym rodzin bezrobotnych, rolników.

Celem głównym projektu jest zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej m.in. bezrobotnych mieszkańców gminy Zarzecze.

Liczba beneficjentów ostatecznych w projekcie pt Czas na aktywność w gminie Zarzecze

Lata	2008	2009	2010	2011
ogólna liczba beneficjentów	7	7	9	7
w tym kobiet	4	5	6	5
w tym mężczyzn	3	2	3	2

źródło: dane własne GOPS

Beneficjenci ostateczni projektu biorą udział w kursach zawodowych, szkoleniu z zakresu doradztwa zawodowego oraz szkoleniu z zakresu treningu umiejętności i kompetencji społecznych.

W ramach realizowanego projektu Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zarzeczu zatrudnia 2 pracowników socjalnych, dzięki czemu spełnia obowiązujące standardy kadrowe.

2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Zarzecze na lata 2011-2013

Celem opracowanego Programu jest

1. zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Zarzecze
2. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie
3. zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie

Cele ogólne będą realizowane przez:

1. budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy
2. diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Zarzecze
3. podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie
4. udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie
5. oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie

Realizacja celów Programu zakłada:

1. uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie
2. promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy
3. edukację, dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie
4. działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy

3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Program określa strategię gminy w zakresie:

- profilaktyki alkoholowej
- minimalizacji skutków społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu,
- kształtowanie właściwych postaw społecznych w zetknięciu z patologią alkoholizmu

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Cele programu:

- rozpoznawanie specyfiki problemów alkoholowych na terenie gminy oraz potrzeb lokalnego środowiska w zakresie pomocy w ich rozwiązywaniu,
- zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz członków ich rodzin
- zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów alkoholowych oraz zapobieganie nowym
- promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- działalność wychowawcza i informacyjna w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień

4. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii

Podstawą prawną działań związanych z rozwiązywaniem problemów narkomanii jest ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.).

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomani określa strategię w zakresie narkomanii i związanych z nią problemów.

Przeciwdziałanie narkomani realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo- wychowawczej i zdrowotnej a w szczególności poprzez: działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych, ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych

Cele ogólne programu:

- ograniczenie używania narkotyków oraz związanych z tych problemów
- zapobieganie wzrostowi i rozpowszechnianiu się problemów narkomani oraz zmniejszenie zainteresowania dzieci i młodzieży środkami odurzającymi
- ograniczenie szkód związanych z narkomanią u osób uzależnionych
- reintegracja – powrót osób uzależnionych do otwartego społeczeństwa

Cele szczegółowe

- osłabienie ryzyka sięgania po narkotyki wśród dzieci i młodzieży poprzez poznanie środowiska, przyczyn narkomanii
- motywowanie do podjęcia abstynencji (podjęcie abstynencji)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

- zapobieganie zjawisku recydywy i nawrotu choroby, poprawa funkcjonowania osób utrzymujących abstynencję, utrwalanie postaw abstynenckich

5. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012-2014

Celem głównym programu jest wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie Zarzecze. Cel główny programu zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych takich jak:

- zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących
- zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży
- zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych
- wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny

Adresatami programu są rodziny na terenie gminy Zarzecze wychowujące dzieci, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych

6. Punkt Interwencji Kryzysowej

Interwencja kryzysowa- jest umiejętnym wkroczeniem w sytuację osobistą ofiary kryzysu. Rozumiemy ją jako metodę systemowego interdyscyplinarnego, wielowatkowego oddziaływania na osobę w kryzysie, dostarczając wszechstronnego wsparcia i wielostronnej pomocy psychologicznej, prawnej, terapeutycznej, informacyjnej i inne.

Celem interwencji kryzysowej jest spowodowanie odzyskania przez osobę w kryzysie zdolności do samodzielnego pokonania lub złagodzenia objawów reakcji kryzysowej, zapobieżeniu przejściu ostrego kryzysu stan chroniczny, przywrócenie umiejętności samodzielnego radzenia sobie. Pomoc PIK oferowana jest bezpłatnie.

W ramach usług Punkt Interwencji Kryzysowej w Zarzeczu osoby mogą skorzystać z bezpłatnych usług:

- pomocy psychologicznej
- pomocy terapeutycznej –której udziela instruktor terapii uzależnień
- pomocy prawnej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Liczba osób którym udzielono pomocy w ramach PIK

Lata	2010	2011
pomoc psychologiczna	13	33
pomoc terapeutyczna	12	15
pomoc prawna	3	27
Razem:	28	75

Zródło: dane GOPS

Analizując dane zawarte w tabeli powyżej dotyczącej liczby porad udzielonych w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej wynika że zapotrzebowanie na tego typu pomoc wzrasta. W roku 2010r. ogólna liczba porad wyniosła 28 natomiast w roku następnym tj. 2011 zanotowano wzrost o 62,67%.

7. Bank Rzeczy Używanych

Bank Rzeczy Używanych powstał w roku 2008r. Jego celem jest pomoc osobom oraz rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Osoby zainteresowane taką formą pomocy mogą skorzystać nieodpłatnie z używanej odzieży i obuwia. W ramach tej formy pomocy na rzecz rodzin potrzebujących przekazywane są także meble, drobny sprzęt AGD.

8. Inne formy pomocy

W ramach zadań analizowanych w omawianej strategii, realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zarzeczu podejmowane są również inne dodatkowe działania na rzecz klientów pomocy społecznej. Pierwszym takim działaniem jest corocznie odbywające się spotkania dla osób starszych i samotnych tj. spotkanie opłatkowe, dzielenie się jajkiem. Kolejnym działaniem jest przekazywanie żywności pozyskanej od PHARE i CARITAS. Pomoc w formie przekazywania żywności prowadzona jest corocznie od 2005r. dla ponad 200 rodzin korzystających z pomocy społecznej z terenu naszej gminy. Od 2009r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zarzeczu dołączył do akcji „Pomóż dzieciom przetrwać zimę”, w ramach corocznej akcji przy współpracy ze szkołami z terenu gminy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Zarzecze zbierana jest żywność, słodycze, odzież, zabawki, książki z których następnie przygotowuje się paczki dla rodzin wielodzietnych, niepełnych i znajdujących się w szczególnej sytuacji życiowej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

ROZDZIAŁ IV ANALIZA SWOT

1. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest bardzo użyteczną, coraz częściej używaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Nazwa „SWOT” jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne, silne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse, możliwości w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń jakie, stoją przed organizacją.

Zebranie materiałów i przeprowadzenie szeregu konsultacji pozwoliło na sporządzenie diagnozy problemów społecznych w Gminie Zarzecze i opracowanie analizy SWOT.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

1. **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
2. **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
3. **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym na realizację celów,
4. **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Istniejąca Strategia Rozwoju Gminy Zarzecze,2. Dobry stan infrastruktury komunalnej i społecznej (obiekty użyteczności publicznej),3. Profesjonalna kadra zatrudniona w jednostkach pomocy społecznej4. Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia5. Różnorodność branż lokalnej działalności gospodarczej,6. Atrakcyjne walory turystyczne i kulturowe Gminy Zarzecze,7. Rozwinięta działalność sportowa wraz z dobrym zapleczem8. Właściwy przepływ informacji między instytucjami pomocy społecznej9. Poparcie działań i dobra współpraca z samorządem10. Integracja mieszkańców w stanach zagrożeń zdarzeniami losowymi11. Szeroka działalność profilaktyczna prowadzona wśród dzieci i młodzieży w szkołach12. Chęć dokonywania zmian13. Walory turystyczno- krajobrazowe14. Potencjał demograficzny- znaczna część ludności w wieku produkcyjnym	<ol style="list-style-type: none">1. Wysoki poziom bezrobocia, bezrobocie ukryte2. Niskie kwalifikacje zawodowe wśród bezrobotnych3. Ubogi rynek pracy4. mała liczba mieszkań komunalnych i socjalnych oraz brak mieszkań chronionych5. Nowe zadania gmin zlecane bez pokrycia finansowego ze środków centralnych,6. Ograniczone zasoby rzeczowe i finansowe, które mogą być wykorzystane na rzecz rozwiązywania problemów społecznych,7. Niekorzystne, trudne do powstrzymania zmiany demograficzne – starzenie się społeczeństwa,8. Wzrastająca liczba potrzebujących wsparcia5. Bariery architektoniczne6. Niska stopa życiowa części mieszkańców Gminy7. Niski poziom płac na lokalnym rynku pracy8. Mała specjalizacja produkcji rolnej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Silny i sprawnie działający samorząd gminy (zgodnie z posiadanymi kompetencjami), 2. Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi, 3. możliwość pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej 4. Dobre położenie geograficzne i możliwość wykorzystania walorów turystycznych Gminy , 5. Propagowanie profesjonalnych programów profilaktycznych, 6. Edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia. 7. Odwoływanie się do tradycji 8. Otwarcie na drugiego człowieka 9. wzrost świadomości społeczeństwa 10. troska o naturalne środowisko 11. polityka gminy przyjazna inwestorom 12. propagowanie profesjonalnych programów profilaktycznych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obarczanie samorządów kolejnymi zadaniami w nieproporcjonalnej wielkości do środków budżetowych, 2. Niestabilność prawa, brak jasnych uregulowań w zakresie rozdziału zadań i środków (państwo – gmina), 3 .Brak środków na budownictwo społeczne, 4. Odpływ młodych, wykształconych osób do dużych aglomeracji miejskich, 5. Starzenie się społeczeństwa, 6. Przenoszenie złych wzorców zachowań do społeczności lokalnej 7. Długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, 8. Brak spójności poziomu i kierunków kwalifikacji zawodowych z potrzebami lokalnego rynku pracy, 9. Zagrożenie funkcjonowania rodziny poprzez uzależnienia, bezrobocie, długotrwałe ubóstwo i przemoc w rodzinie 10. Znaczący wzrost natężenia ruchu na drogach 11. Emigracja zarobkowa związana z wysokim bezrobociem 12. Wysokie bezrobocie i brak atrakcyjnych ofert pracy w regionie 13. Groźba kryzysu gospodarczego 14. Ujemne saldo migracji 15. Rozbicie rodzin poprzez przymusowe wyjazdy za granicą do pracy 16. Niska opłacalność produkcji rolnej

ROZDZIAŁ V
MISJA GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W
ZARZECZU

MISJA

Zapewnienie lepszego standardu życia mieszkańcom Gminy Zarzecze i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez efektywny system wsparcia społecznego.

**CELE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH**

1. Obszar strategiczny - Osoby i rodziny dotknięte bezrobociem

*Cel strategiczny:
Wsparcie na rzecz osób bezrobotnych*

Cele operacyjne:

1. Wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej spowodowanej długotrwałym pozostawaniem bez pracy.
2. Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwale bezrobotnych, w tym szczególnie kobiet.

Kierunki działania:

1. Tworzenie na terenie gminy klimatu sprzyjającego dla osób bezrobotnych podejmujących własną działalność gospodarczą, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
2. Współdziałanie różnych instytucji w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, przez instytucje rynku pracy.
3. Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.
4. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania problemu wysokiego bezrobocia na terenie Gminy Zarzecze:
 - 1) organizacja prac interwencyjnych, robót publicznych,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

- 2) promowanie szkoleń skierowanych szczególnie do osób długotrwale bezrobotnych, kobiet i mężczyzn,
- 3) propagowanie działań zmierzających do przekwalifikowania się osób długotrwale bezrobotnych.
5. Aktywizacja zawodowa młodzieży, między innymi poprzez:
 - 1) szkolenia zawodowe,
 - 2) stypendia dla osób kontynuujących naukę,
 - 3) staże zawodowe, umożliwiające zdobycie doświadczenia zawodowego przez wykonywanie zadań w miejscu pracy, bez nawiązywania stosunku pracy.
6. Współpraca z instytucjami, których przedmiotem działania jest wspieranie przedsiębiorczości.
7. Stały monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród osób długotrwale bezrobotnych.
8. Współpraca z podmiotami gospodarczymi w zakresie zatrudniania osób bezrobotnych, tworzenie miejsc pracy.
9. Praca socjalna skierowana do osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia, a w szczególności dążyć do udzielania tym osobom pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
10. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych w tym rozważenie konieczności utworzenia i udział w funkcjonowaniu Centrum Integracji Społecznej, Spółdzielni Socjalnych.
12. Pozyskiwanie środków unijnych na realizację zadań

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

2. Obszar strategiczny - Pomoc na rzecz prawidłowego funkcjonowania rodziny

Cel strategiczny:

***Wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną
– wsparcie dziecka i rodziny dysfunkcyjnej***

Cele operacyjne:

1. Promocja modelu rodziny wychowującej oraz budowa oparcia społecznego.
2. Działania zmierzające do zahamowania czynników powodujących dysfunkcję rodziny.

Kierunki działania:

1. Wczesne oddziaływanie profilaktyczne, jako metoda kształtowania postaw zapobiegających kryzysowi rodziny.
2. Systematyczna praca socjalna z rodzinami, szczególnie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
3. Wsparcie finansowe rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej spowodowanej bezrobociem, ubóstwem, uzależnieniami i bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, realizowana ze środków: systemu pomocy społecznej, systemu świadczeń rodzinnych, systemu dodatków mieszkaniowych, systemu oświaty i innych
4. Objęcie dożywianiem jak największej liczby dzieci i młodzieży szkolnej potrzebującej tej formy pomocy .
5. Zapewnienie wypoczynku dzieciom i młodzieży z rodzin najuboższych i zagrożonych patologią społeczną w okresie wolnym od nauki szkolnej.
6. Prowadzenie działań we współpracy z policją, sądem i innymi instytucjami w celu przeciwdziałania i ograniczania zjawiska przestępczości dzieci i młodzieży oraz zjawiska przemocy w rodzinie.
7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodziny z dziećmi
9. Poradnictwo prawne i psychologiczne dla mieszkańców gminy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

3. Obszar strategiczny - Pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin

*Cel strategiczny:
Wyrównywanie szans i integracja osób niepełnosprawnych*

Cele operacyjne:

1. Działania prowadzące do pełnego zdiagnozowania środowiska osób niepełnosprawnych Gminy Zarzecze
2. Zintegrowanie działań samorządu i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.

Kierunki działania:

1. Stała, wnikliwa diagnoza problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
2. Współpraca z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi świadczącymi pomoc osobom niepełnosprawnym.
3. Znoszenie barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.
4. Tworzenie i wdrażanie projektów skierowanych na integrację dzieci niepełnosprawnych z ich pełnosprawnymi rówieśnikami.
5. Praca socjalna skierowana głównie na poradnictwo, informowanie, wspieranie i motywowanie osób niepełnosprawnych do korzystania z różnych przysługujących im form pomocy: wczasy i turnusy rehabilitacyjne, pomoc finansowa i rzeczowa (sprzęt rehabilitacyjny), usługowa oraz w zakresie innych przysługujących im uprawnień.
6. Systematyczne świadczenie osobom niepełnosprawnym w miejscu ich zamieszkania usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
7. Wspieranie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez systematyczną współpracę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowym Urzędem Pracy i informowanie środowiska o istniejących możliwościach zatrudnienia.
8. Pozyskiwanie środków unijnych na realizację zadań

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

4. Obszar strategiczny - Działania na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

*Cel strategiczny:
Wspieranie i ukierunkowanie rodzin do prawidłowego funkcjonowania
w społeczeństwie*

Cele operacyjne

1. Pomoc osobom uzależnionym oraz ochrona dzieci i zmniejszenie negatywnych skutków przebywania w rodzinie z problemem uzależnień.
2. Podnoszenie wiedzy mieszkańców gminy na temat uzależnień i zapobieganie powstawaniu nowych problemów z nimi związanych.

Kierunki działania

1. Informowanie o mechanizmach i konsekwencjach uzależnień, związanych z nimi problemach oraz monitorowanie zjawiska uzależnień szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
2. Promowanie zdrowego stylu życia poprzez wdrażanie stosownych form profilaktyki skierowanej do dzieci i młodzieży.
3. Motywowanie do podjęcia dobrowolnego leczenia osób uzależnionych oraz monitorowanie procesów leczenia.
4. Poradnictwo prawne i psychologiczne osobie uzależnionej i współuzależnionej.
5. Interwencyjne działania w celu niwelowania bezpośredniego wpływu substancji powodującej uzależnienie.
6. Współpraca, wspieranie oraz wymiana informacji pomiędzy instytucjami i organizacjami pomagającymi osobie i rodzinie z problemem uzależnień.
7. Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych w tym wspieranie organizacji zapewniających wypoczynek letni i zimowy.
8. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych zarówno z osobą uzależnioną jak i jej rodziną.
9. Uczestnictwo w szkoleniach osób zajmujących się przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

5. Obszar strategiczny - Działania na rzecz osób w podeszłym wieku

Cel strategiczny:

Stworzenie skoordynowanego systemu opieki nad osobami starymi poprzez zaspokojenie ich potrzeb i podniesienie jakości życia w środowisku zamieszkania.

Cele operacyjne

1. Systematyczne diagnozowanie sytuacji osób starszych oraz ich potrzeb i oczekiwań.
2. Jak najdłuższe utrzymanie zdolności seniora do egzystencji w swoim środowisku.

Kierunki działania

1. Wprowadzenie i stałe doskonalenie systemu informowania osób starszych o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy.
2. Zapewnienie wsparcia osobom w podeszłym wieku niezdolnym do samodzielnej egzystencji.
3. Poszukiwanie nowych form aktywizacji seniorów.
4. Zapewnienie pomocy w formie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania osób starych i przewlekle chorych.
5. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych w realizacji projektów skierowanych do osób starszych, zmierzających do integracji osób starszych ze społecznością lokalną i popularyzacji problemów ludzi starych wśród społeczeństwa.
6. Wsparcie finansowe osób najbardziej potrzebujących (zasiłki stałe, celowe, okresowe) oraz praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych.

Monitoring i ewaluacja

Monitoring polega na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działań w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawiać się poprzez zmianę regulacji prawnych.

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii; dane te mają być wykorzystane przy podejmowaniu decyzji dotyczących owej strategii. Uzyskane informacje powinny być przydatne dla planowania rozwoju skutecznego realizacji aktualnie przeprowadzanego programu.

Do poszczególnych przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii mogą zostać przygotowane odrębne programy i projekty (dłuższe lub krótsze, w zależności od ich charakteru), a ich wdrażanie powinno być systematycznie monitorowane przez pracowników odpowiedzialnych za ich realizację.

Sporządzone programy i projekty realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z jej celami i przyjętymi kierunkami działań, mogą być przyjmowane przez Radę Gminy Zarzecze stosownymi uchwałami stanowiącymi załączniki do niniejszej strategii. Ponadto powinna je cechować: efektywność, skuteczność, celowość

Realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych będzie uzależniona od różnych czynników. Najważniejsze z nich to:

1. sytuacja finansowa gminy,
2. kreatywność i stopień zaangażowania we wspólne działania lokalnych zasobów instytucjonalnych,
3. aktywność adresatów strategii, czyli mieszkańców Gminy Zarzecze

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zarzecze jest instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy.

Zawarte w niej cele, kierunki i propozycje działań umożliwią dotarcie do najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy, zintegrowanie współpracy i wysiłków poszczególnych partnerów, włączenie nowych instytucji realizujących przedsięwzięcia z zakresu polityki społecznej.

Strategia ukierunkuje działania władz samorządowych w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej według modelu tworzenia szans ma umożliwienie wyjścia z trudnej sytuacji niekoniecznie poprzez dostarczanie środków finansowych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Źródła finansowania Strategii

Możliwości realizowania poszczególnych celów niniejszej Strategii będą uzależnione od posiadanych środków finansowych:

1. Gminy Zarzecze i podległych jej jednostek organizacyjnych,
2. Powiatowego Urzędu Pracy,
3. Organizacji pozarządowych,
4. Instytucji działających w obszarze polityki społecznej,
5. Dotacji i darowizn,
6. Pozyskanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

Podstawy prawne opracowania strategii

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art.17 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku *o pomocy społecznej* (DZ.U nr 64 poz. 593). Obowiązek ten nałożony na Gminy w celu poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane grupy świadczeniobiorców.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywania zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- *ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2009 roku Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 29 grudnia 2005 roku o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. z 2005 roku Nr 267, poz. 2295);*
- *ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2010 roku Nr 214, poz. 1407, z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994 roku Nr 111, poz. 535, z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2007 roku Nr 70, poz. 473, z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 roku Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2008 roku Nr 69, poz. 415 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2011 roku Nr 43, poz. 225), wraz z aktami wykonawczymi;*

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

- *ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2010 roku Nr 234, poz. 1536), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2006 roku Nr 139, poz. 992 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2009 roku Nr 1, poz. 7 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 roku Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U z 1964 roku, Nr 9, poz. 59 z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (Dz. U z 1964 roku, Nr 16, poz. 93 z późn. zm.);*
- *ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2009 roku Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (tj. Dz. U. z 2000 rok, Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (tj. Dz. U. z 2006 roku Nr 97, poz. 674 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 roku Nr 67, poz. 329 z poz. zm. z 2003 r. Nr 6, poz. 65), wraz z aktami wykonawczymi;*
- *ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi.*

Oprócz w/w aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do:

- Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zarzecze na lata 2013-2020

- Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013
- Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
- Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej
- Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka